ԺԳ· ՏԱՐԻ 3686 (Ն. Տ.) 10 ՅՈՒՆԻՍ 1896 29 ՄԱՅԻՍ 1896 28 ԶԻԼ-ՀԻՃՃԷ 1313 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընծիր քաղքի վրայ մասնաւոր սպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան տպագրական մելաններով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋԸ

«Մինչեւ այսօր ի՞նչ ըրաւ Պոլսական գրականութիւնը՝ գիտական ուղեցոյց մը պարզելու համար գաւառացի գրողներու աչքին առջեւ, որոնք ուսումնասիրութեան անսպառ նիւթեր ունին իրենց չորս կողմը» կը հարցունէր Փ. «Քննադատականի մը առթիւ» իր գրած յօդուածին մէջ ուր՝ հայկաբանութեան ուսուցիչներէն ետք՝ անուղղապէս լրագրութեան կը վերագրէր այս թերութիւնը։ Ուրիշ աշխատակից մը, Պ—ղ, իրեն նիւթ ընտրելով «խորհելու անփութութիւնը», ինքն ալ իր քննադատութեան բաժինը կը հանէր ուսուցիչներուն ու նոր գրիչներէն ոմանց։ Արեւելքի երկու թիւերով յաջորդաբար հրատարակուած այս կրկին տեսութիւններն ալ կրնան ունենալ իրենց ճշմարիտ կողմերը, մէկը՝ աշակերտը շրջապատող պայմաններուն տեսակէտով, որոնք անոր մէջ կը զարգացնեն մարդ — մեքենան, ամեն բան ուրիշներուն աչքովը տեսնող, եւ միւսը՝ քննադատելու, խորհելու, տրամաբանելու կարողութենէն զուրկ պատանեկութիւն մը պատրաստելուն համար, որ գրեթէ նոյն բանն ըսել է։ Ուսուցիչներուն կը մնայ խորհիլ, գրել այս խնդիրներուն վրայ. բայց կէտ մը կայ զոր կ'արժէ ի վեր առնել մեր կողմէ. Նոր գրիչներուն ու լրագրութեան նկատմամբ ուղղուած դիտողութիւնը։ Փ. կը գանգատի թէ «նոյն իսկ մեր սակաւաթիւ գրագէտներու մէջ չենք տեսներ նկարագրի, հետեւաբար նիւթի խորունկ այլազանութիւն մը»։ Իրաւ այսպէ՞ս է, կամ ի՞նչ է այդպէս ըլլալուն պատճառը. մի՞ գուցէ «այն ամէն բնական եւ անբնական պայմանները՝ որոնցմով կը շրջապատուին մատաղ սերունդի սիրտն ու հոգին գիւղերու մէջ», ծանրանան նաեւ գրագէտներուն, հրապարակագիրներուն վրայ ալ, եւ միօրինակութիւնը ակամայ ըլլայ. անոնք չե՞ն գիտեր արդեօք «հում նիւթերու անհատնում հանքի մը» գոյութիւնը, որուն շահագործումը այնքա՛ն բարեբեր պիտի դառնայ մտաւորական աշխարհին համար։ Բայց իրապէս անանկ չէ. սխալ է այդ անփութութիւնը վերագրել գրողներուն. Երբ մէկ կողմէ Էջմիածին, Վենետիկ ու Վիէննա իրենց պարբերական հրատարակութիւններով լուրջ ուսումնասիրութիւններ կը կատարեն ազգային կեանքի, մատենագրութեան, լեզուաբանութեան վրայ, ասդին, գրական նոր սերունդը,— քանի որ Պոլսոյ գրողներուն վրայ է խնդիրը—, հանդէսներու, թերթերու, տետրակներու եւ գիրքերու մէջ՝ կը մշակէ հայ եւ օտար գրականութիւնը, զանազան ձեւերու տակ, կը քրքրէ առտնին, ընկերային հարցեր, իրենց զանազան երեւոյթներուն տակ, կը ձաղկէ, կը դրուատէ, կը հեգնէ, կը գնահատէ լաւն ու յոռին. ուրիշ ի՞նչ կրնար ընել ու չըրաւ։

Վերջին տասը-տասնըհինգ տարիներուն մէջ մեր լրագրութիւնը եւ գրականութիւնը չի յետադիմեցին. ընդհակառակը. այնքա՛ն նոր գրիչներ երեւան ելան, ուսումնասիրող, նկարագրող, քննադատող, պատմող. քրոնիկի ճիւղը, վէպը ու նորավէպը, բարքերու պատկերացումը, գեղարուեստական, գիտական տեսութիւնները, ֆանդէզին, ու դեռ շատ մը ճիւղեր աւելի հրապուրիչ ընծայուեցան ու աւելի գիտակցօրէն մշակուեցան։ Սխալ է ենթադրել թէ մեծագոյն մասը գրականութեան միեւնոյն ձեւը, շատ անգամ միեւնոյն ճիւղը կընդգրկեն. պէսպիսութիւն ու այլազանութիւն քիչ անգամ այնքան հաճելի կերպով երեւան ելած են քան ժամանակակից գրականութեան մէջ։

Ցաւոք, կարգը կուգայ գաւառացի գրողներուն. իրաւ, քիչ է անոնց թիւը, բայց գտնուածները միմիայն գիւղական կեանքը նկարագրելով չեն շատանար. Պոլսական գրականութիւնը զգալապէս ազդած է անոնց վրայ, բարեփոխած է անոնց ճաշակները, նիւթերու ընտրութեան, շահեկանութեան, ոճի կոկիկութեան օրինակը տուած է, առանց սակայն բոլորովին եւրոպական ձեւ մը ներշնչելու որ իր օտարութեանը մէջ պիտի կորսնցունէր անոնց բնական պարզութիւնը, այն չես գիտեր ի՛նչ համն ու բոյրը որ կայ անոնց զգայուն տողերուն մէջ, Գրոյ — Բրոյի հեղինակէն ու նմաններու գործերէն ազդուած։ Գիտական մէթոտի մը հետեւողութիւնը աւելի գնահատելի պիտի հանդիսացունէ՞ր այդ գրողները, որոնք արդէն՝ կրցածնուն չափ հոգեբանութիւն, իմաստասիրութիւն կը խառնեն։ Մէկ խօսքով, չենք կարծեր թէ, քանի որ Կովկասի հայ լրագրութեան գաւառային աշխատակիցներն օրինակ կը բերուին, Պոլսական լրագրութեան գաւառային աշխատակիցները՝ գրական նուազ հաճելի ու օգտակար արտադրութիւններ ունեցած ըլլան։ Եւ կը հաւատանք թէ անոնք դեռ աւելին ալ կարող են արտադրելու։ Տ.

«ԹՇՈՒԱՌ ԸՆՏԱՆԻՔԸ»

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Եթէ կարենայի երեւակայել թէ օրին մէկը տպագրութիւնը առանց գիրք մը արտադրելու պիտի ծառայէր, ես այդ գիւտը չէի ըներ։ Կիւթէնպերկ

* * *

Թշուառներու վրայ մէյ մը ես գրած եմ մէյ մ'ալ Մանիէլ Առման։

Ապահովապէս անոր գրածը իմինէս աւելի կարժէ. որովհետեւ գրականապէս ան ինծմէ աւելի... թշուառ է։

Վիքթոր Հիւկօ

* * *

Երեք հարիւր տարի ետքը գերեզմանիս մէջ կը դողամ եւ կը խպնիմ մտածելով որ Անգլիերէնը պատճառ եղած է Պարոն Առմայի զարգացման։

Կը յանձնարարեմ իրեն, սակայն, գրականութեան հանդէպ to be չըսել այլ ... Բէօյլէ։ Շէքսփիր

* * *

Ես— կէնդանիներու— լեզուները երկէրկու— հանդուն դուրս կէցնայէն։

Ուրկէ կը հետեւցնեմ թէ Պարոն Առմա աւելի ծանօթութիւն ունի կենդանիներու լեզուին վրայ քան թէ Սահակ Մեսրոպի լեզուին։ Ց. Ս. Պարոնեան

* * *

Մի վհատիք, սիրելի Պարոն Մանիէլ, եւ սա՛ խրատս ականջ դրէք։

Երեք ֆօռմանոցի տեղ, ինապէ համար, քսան, երեսուն ֆօռմանոց գրքեր չիննեցէք։

Անոնց արժէքը ես գիտեմ միայն։

Գ. Պաղտատլեան

* * *

Եթէ այդ գրքէն հինգ հատ ալ ծախէք, մի մոռնաք որ այդ յաջողութիւնը ինծի կը պարտիք։ Երուանդ

* * *

Առմայի Թշուառներն ալ հայերէն պիտի թարգմանեմ։ Գր. Չիլինկիրեան

* * *

Առաջին անգամն է որ ինծի Տիկին կըսեն կոր։

Արմա... նալէ է ասիկայ։

Բոպլըրիս անկլիէնէն ... I am much obliged to you, dear Mr. Arma։

Միսս Յովհաննէս

* * *

Յովհաննէս իր ճակատները սրբեց։

Ես մարդուն մէկ ճակատ տուած եմ։

Գործերս սրբագրելու կելլաս կոր, Պ. Առմա։ N.

* * *

Թո՛ղ տուր, ո՛վ Աստուած, որ առանց ըլլայ, որովհետեւ տուած մէկ ճակատդ քիչ կուգայ կրելու համար այն բեռը՝... ուրկէ զանակի կօթեր կը շիննեն։

Խաբուած էրիկներու լեգէոնը

* * *

Այս գիրքը փթուն եւ ութ երես ունի, իսկ հեղինակը... ընաւ։

Ընթերցող մը

* * *

Փոխանակ գրականութիւնը մշակելու, Պ. Առմա շատ աւելի աղէկ կընէր եթէ իր հողերը մշակելու վերսկսէր։

Բարեկամ մը

* * *

Եթէ այդ գործին մէջ խելացի բան մը կայ, այն ալ հեղինակին ծածկանունի մը տակ պահուըտիլն է։ Դիտող մը

* * *

Գրքին մէջի Թշուառները վրայի հեղինակէն աւելի բաղդաւոր են։

Ց. ԱԼՓԻԱՐ

ՆԱՆՁԷՆ. — Թռուցիկ Լէյբոլցի մէջ Պ. Քուշնարեւ, հօրեղբայր Քուշնարեւի որ քանի մը ամիս առաջ Նանձէնի դարձին լուրը տարածեց, կըսէ թէ մամմութի ոսկերոտիք ժողվելու համար Քուշնարեւի կողմէ Նոր Սիպերիա ղրկուած գործաւորներ Եւրոպացիներ տեսեր են մօտերը, առանց ուշադրութիւն ընելու անոնց։ Ուրիշ թերթ մը կըսէ թէ այս Եւրոպացիները Նանձէնի մարդիկն են, վասն զի անոնցմէ զատ ուրիշ երկրախոյզ մարմին մը չէ գացած երբեք այդ կողմեր։

ԹԱՂԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

Յովհաննէս էֆ. Կրճիկեան, որ Քաղաքական Ժողովին որոշումովը կիրակի օրն Հասգիւղ եկաւ հսկելու համեմատականի քուէարկութեան վրայ, իր հիացումը յայտնեց այն հոգածու փութկոտութեան մասին զոր Հասգիւղցին ցոյց կուտար իր եկեղեցիին ու իր դպրոցին գործերը վարելու կոչուելիք անձերու ընտրութեան առթիւ։ Մինչեւ իսկ կիներ՝ թիլոպրիչ եռանդէ մը մղուած՝ չէին քաշուեր իրենց ամուսնին կամ եղբօր քուէն անձամբ բերել, եւրոպական շնորհ մը ընծայելով այսպէս այդ ընտրական գործողութեան։

Հասգիւղցին կրնայ ուրախանալ եւ գոհունակութեան զգացումով մը համակուիլ իր կատարած այս ընտրութեան հանդէպ։ Առանց մանրամասնութեանց մտնելու, կրնանք վստահօրէն ըսել թէ նոր թաղական խորհուրդը լաւագոյն տարրերով կազմուած է, որոնց ամէնքն ալ հաւասարապէս կը վայելեն թաղեցիին վստահութիւնը։ Եթէ նոր թաղական խորհուրդը մէկդի վանելով այլ եւ այլ նկատումներ ու թաղին օգուտն ու բարեկարգութեան պէտքը միայն աչքի առջեւ ունենալով փութայ ամբողջութեամբ ու համերաշխաբար ընդունիլ իրեն յանձնուած պաշտօնը, որ իրաւ է թէ դժուարութիւններէ զերծ չէ, տարակոյս չկայ որ համեմատապէս կարճ ժամանակի մէջ պիտի կարգաւորուին թէ՝ թաղային այլեւայլ խնդիրներ եւ մանաւանդ վարժարանը որ վերջին տարիներս շատ աննախանձ վիճակ մը ստացաւ հսկող մարմնի մը պակասութեան հետեւանօք։

Վերջապէս թաղի մը մատակարարութիւնը այնքան դժուարակնճիռ գործ մը չէ որ առիթ ընծայէ նոր թաղականներուն զանազան պատրուակներով հեռանալ. լաւագոյն չըլլա՞ր համերաշխ գործակցութեամբ՝ մէջտեղ կեցած քիչ մը դժուարութիւնն հարթել, լաւ մեքենայել գործը որ ալ ինքնին առաջ պիտի երթայ՝ առանց մեծ յոգնութիւն մը եւ զոհողութիւններ պահանջելու։ Մանաւանդ որ իրենց այդ գործը դիւրացնելու համար պիտի վայելեն օգտաշատ եւ ուժեղ աջակցութիւնը Գեր. քարոզչին, որուն հինգ ամսէ ի վեր թաղին մէջ ցոյց տուած յոգնաջան գործունէութիւնը իսկապէս երախտագիտութեան արժանի է թաղեցիին կողմէ։

Երբ այսպիսի նպաստաւոր պայմաններ կը կենան թաղի մը ներքին գործերուն մէջ՝ թաղական խորհուրդի ընտրութեան պահուն, այս վերջինը բնաւ չարժաւիթ չունի ձեռնպահ մնալու եւ անտես առնելու այն վստահութիւնը զոր թաղեցին փութաց ցոյց տալ։

* * *

Մինչ Հասգիւղի թաղային գործերը այս կերպ նպաստաւոր ելքի մը յանգելու հաւանութիւնը կ'ընծայեն, միւս կողմէ Էյուպի եկեղեցին ու դպրոցը գլուխնին առած կերթան զանազան պատճառներով որոնք երկու խօսքով կրնան բացատրուիլ։

Ինչպէս անցեալ օրուան յօդուածով ալ յայտնեցինք, արդէն թաղական խորհուրդը այժմ գրեթէ մէկ անձի վրայ միայն ամփոփուած՝ իր պաշտօնավարութեան սկիզբէն ի վեր հաշիւ չէ ներկայացուցած Տնտեսական Խորհրդին. այս անբացատրելի անհոգութիւնն որքան ցաւալի նոյնքան եւ աւելի զարմանալի է Տնտեսական Խորհրդին անտարբերութիւնը, որ չի հարցուներ չի փնտռեր թէ այս թաղին մատակարարական գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, ինչո՛ւ հաշիւները՝ ուրիշ թաղերու կողմէ եղածին պէս՝ կանոնաւոր կերպով ամէն տարի չեն ներկայացուիր վաւերացուելու համար։

* * *

Ս. Եղիայի տօնին առթիւ տեղի ունեցած մատաղի հանգանակութիւնն ալ բաւական կարեւոր խնդիր է Էյուպի պէս փոքր ամփոփ թաղի մը համար, ուր նիւթական վիճակն այնքան բարգաւաճ չէ։ Ցաւուք մասնախումբ մը կայ որ կը հաւաքէ այդ գումարը. արժանահաւատ թաղեցիի մը կողմէ կը հաւաստուի թէ քանի մը տարիներէ ի վեր հաւաքուած դրամը՝ փոխանակ յատկացուելու իր բարեպաշտական նպատակին, այլեւայլ անձանց քով մնացած է՝ գանձուելու հաւանականութենէն բոլորովին զուրկ։

Չքաւոր թաղի մը մէջ այս [illegible] ակներեւ զեղծումը բնաւ արդարանալի կողմ չունի, մինչեւ որ այդ գումարները չյանձնուին կա՛մ թաղային մատակարար մարմին կամ Տնտեսական Խորհուրդին. Եւ նոյն իսկ այս տարի մատաղի համար մորթուած կովը՝ փոխանակ հանգանակուած դրամով գնուելու,— ինչ որ կրնար եւ պէտք էր ըլլալ — նուիրուեր է առատաձեռն թաղեցիի մը կողմէ։

Նոյնպէս, Էյուպի կանանց դասուն ձեռամբ կատարուած հաւաքական հանգանակութենէն գոյացած գումարը, որ եկեղեցական պիտոյքներ, շուրջառ, զգեստ եւայլն հայթայթելու պիտի յատկացուէր, ո՞ւր է եւ ինչո՛ւ առաջադրուած նպատակին չի գործածուիր։ Եկեղեցիի մը պայծառութիւնը թաղին շէնքն ու շնորհքն է. եւ երբ թաղեցին յօժարակամ կը փութայ իր ազօթավայրը շէնցունել զարդարել՝ նուիրատուապէս սատարելով ինչո՞ւ անոր այս կրօնասիրական բաղձանքին գոհացում չի տրուիր։

Այս երեք պարագաներուն վրայ կը հրաւիրենք ձեռնհաս վարչութեան ուշադրութիւնը։

ԵՐՈՒԱՆԴ

ՏԻՐԱՑՈՒՆ ՈՒ ԺԱՄԿՈՉԸ

Բ.

Աշնան եօթը շաբթներէն օր մ'էր. այդ եղանակն՝ ձմեռնամուտ գարունն է, ամառուան տապի եւ ձմեռուան ցրտին մէջտեղը. ի՛նչ սիրուն է աշունն, երբ քիչ մը ամպերը վաղ կենան մթագնելէ հորիզոնը։ Այդ օրն օդը յստակ էր, եւ երկինք անխռով։ Արեգակն իր կարմիր սկաւառակով՝ Սեղանասարին հակած, մարելու մօտ էր, եւ լեռնամիջի ձորերն ու զուբերն սկըսեր էին ծածկուիլ բլրոց եւ ծառոց շուքերով։ Դաշտէն՝ դէպ ի Ս. Կարապետ երկարող լեռնային, ոլորապտոյտ ճամբուն մէջտեղը, քարճնին հսկայ ծառ մը կայ, հազա՛ր տարեկան, որ Նեղ փողանէն վար՝ կայանն եւ հանգստարանն է բլրաւոր ուխտաւորներուն՝ դէպ ի մենաստանն։ Ընկուզենի մը չէ, բայց անոր չափ հաստաբուն բազմաճիւղ եւ տերեւալից է այս քարճնին, որոյ հովանիքն ու շուքն կրնայ պատսպարել 200է աւելի բազմութիւն մը։ Այս ծերունի ծառը կէս ուխտատեղի մ'է, յարգելի եւ պատկառելի։ Բնութիւնը իրեն բընայած չէ, դպած չէ արմատին եւ ստեւոյն, որք անաչա՛ռ կը հիւրընկալեն հոն հասնող ամէն կարգի ուղեւորներ։ Քառակուսի, այլ բոլորշի անկիւններով՝ փոքրիկ լեռնահարթի մը մէջն է այս ծառն հովանու, եւ իր դարեւոր կռանին մէջ բիւրաւորներու պատկերները լուսանկարուած են բնութեան գործիներով։ Իրաւամբ իրին կանչած են՝ ծառերու նահապետ։

Իրմէն քիչ մը հեռուն, առուակը կը խոխոջէ, ուշկիկ ուշկիկ, եւ բոլորտիքը, կարճ հեռաւորութեամբ՝ կը զարդարին կաղնիներու պուրակներ եւ բարձրասարս կախամախեք, որոց տերեւները կը զարնուին ապառաժներու զանգուածի մը։

Այդ լեռնադուրանն՝ Վարդապետի Աղբերին սարերթալից պարտէզն է։ Դեռ չէին զընգացեր երեկոյեան ժամերգութեան զանգակներն, երբ Մուշի ճանապարհով՝ երկու ուղեւորք, կծկած հեռքըրաուկ ձիերուն մէջքէն՝ տուրիկ ի չոլակ կը հասնէին քարճնին ծառին տակ։ Նոքա դագրուկ էին եւ անօթի։ Վար իջան, եւ ամէն մէկն, մէկ մէկ բրդուճ անջուր քաթայ ծամելէ ու չէպունին վառելէ յետոյ՝ ոտքի ելան։ Ժամն անցան էր, անհ ժամի առեն էր, զանգակներու խըրընկոյն ալ պրծաւ։ Շտապելով եւ Նեղ փողանէն անցնելով ելան Հաւապատի դարը, ուստի այլեւս կերեւէին Ս. Կարապետի տաճարը եւ երբեակ գմբէթներու օղիած խաչերն։ Ճամբորդներն հօ՛ն վար իջան, ծունկի չոքան, իրենց ճակատներուն խաչ հանեցին եւ քանի մ'աղաչանքներ փափսալով, ոտքի ելան, չիտակեցան դէպ ի վանք։ Եւ երկաթի մեծ դարբասէն անցնելով, եւ ժամգուան պագնելով՝ խաչքարի սենեակներու կարգն՝ մութ անկիւնէ մ'աներեւութացան։

Մարգար եւ Մարտօն էին։

Ս. Կարապետի բակը, հաւասար տարածութեամբ՝ չորս քառակուսի մասի բաժնուած է, որոց մին խաչբակը կը համարուի ու հասարակ վարդապետաց յատկացեալ թաղը որ կը գտնուի վանքի արեւելադին, տաճարի ետեւ, եւ իր հիմերը կը դնէ պարտէզի առուակի գուբին՝ մէկ կէս գահավէժ բարձրութեանը վրայ։

Սենեակներն՝ ուղղաձիգ երկայնութեան մը վրայ, համակ կամարաչէն են, միեւնոյն մեծութեամբ եւ ձեւով։ Իւրաքանչիւր սենեակ իւր թիւն ունի դրանց ճակատը, այդ թիւը՝ մինչեւ եղրի սենեակը 18ի կը հասնի։ Երկար ու բարակ սրահ մը, կամ լաւ եւս՝ տեղական լեզուով՝ փողան մը՝ կը գրկէ խաչբակի սենեկաց առաջքը, ուր շատ անգամ, մանաւանդ իրիկները, ծերունի վարդապետք փոքրիկ գրօսանք եւ շրջագայութիւն կ'ընեն։

Երեկոյեան կոչնակը տխտխաց, եւ խաչբակի թիւ 5 սենեկի դուռը բացուելով՝ ալեզարդ հոգեւորական մը դուրս ելաւ։ Վերարկու չունէր վրան։ Գլուխը սեւ քարկեղ մը կար, հին ոճով, որոյ բոլորտիքը փաթթուած էր սեւ փուշի մը, կապոյտ կտաւէ երկար անթարին՝ գօտիով մը պըրկուած էր մէջքին, ոտքերուն ունենալով սօլորական հողաթափեր։

Նորա կազմուածքը հսկայ էր, եւ չնայելով իր ծերութեանը, աչարկու։ Լայն ճակատ, լայն աչքեր, լայն կուրծք. իսկ դիմագոյնը թուխի մօտիկ՝ ցորենի։ Նա՝ աչքերը բակի երկու ծայրերը պտտցնելէ յետոյ սենեկէն սկսաւ յառաջանալ դէպ հարաւակողմն։ Երկու ձեռքն ետեւը եւ համրիչը չըխկ չըխկ չըխկացնելով կը քալէր։

ԳԵՂԱՄ

=)(84)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՓՈՆՍ ՏՕՏԷ

ԺԷՔ

Հիմակ անպատճառ պարտելու էր զայն, բայց ի՞նչպէս ընել։ Ո՛րկէ ստակ գտնել. ա՛լ բան մը չունէր իրեն սեպհական։ Իր կահկարասին վաճառումը, սնոտի ճոխութիւններով զարդարուած դիպուածական բոյն մը, արտադրած էր քանի մը հազար ֆրանք որ անմիջապէս ծախսուած էր։ «Ազնիւ բարեկամը», մեկնած պահուն նուէր մը, յիշատակ մը ձգել ուզած էր. բայց Իտա յամառապէս մերժած էր ընդունիլ՝ տ'Արժանթոնի արժանապատուութիւնը պահելու համար։ Ուստի ձեռքը բան մը չէր մնացած։ Հազիւ քանի մը գոհարներ որ անհրաժեշտ գումարին քառորդն անգամ չէին։ Գալով իր բանաստեղծին դիմելու խնդրին, միտքէն իսկ չանցուց։ Շատ աղէկ կը ճանչնար զայն։ Օվէրնեան ցեղը կ'երեւէր անոր վրայ գըձուձ շահամոլութեամբ, դրամի ճաշակով, գեղացիի յարգանքով հանդէպ իր նոտարին քով դրուած ստակին։ Մնաց որ շատ հարուստ չէր։ Օլնէթը սուղի կը նստէր, բաւական խոշոր հասոյթ մը կը սպառէր, եւ խնայողութեան համար հօն կանցընէր ձմեռը, հակառակ առանձնութեան ձանձրոյթին, յուսալով այսպէս շահիլ ամրան շռայլութիւնը, կոչնականներու երթեւեկը որոնք իր գրական մտատանջութենէն շուրջ «մտաւորական միջավայր» մը կը ձեւացընէին, որ սուղ կերպով կը պահպանուէր։

Օ՛հ, ոչ, զանիկա չէր անցուցած իր մտքէն։ Սակայն բանաստեղծը այնպէս կը կարծէր եւ կանխաւ սառուցիկ դէմք մը կառնէր, գլուխն այն մարդուն որ դրամական խնդրանքի մը գալը կը զգայ։

—Ես միշտ ըսած եմ թէ այդ տղան յոռի բնազդներ ունի, ըսաւ, երբ նամակին ընթերցումը ժամանակ ձգեց իրեն։

Շառլօթ չպատասխանեց, թերեւս չլսեց իսկ, սա գաղափարով համակուած. «Երեք օր չանցած ստակը գտնելու է, ապա թէ ոչ տղաս բանտ պիտի երթայ։»

Բանաստեղծը չարունակեց.

—Բարեկամներուս հանդէպ ի՛նչ ամօթ ինծի համար, որ առանկ հրէշ մը յանձնարարեր եմ իրենց... Պիտի սորվիմ բարեխօսութեան ի՛նչ ըլլալը... Եկուր ել աս գործին մէջէն։

Մայրը չհկնեցաւ.

—Երեք օր չանցած ինծի պէտք է այս դրամը որպէսզի զաւակս բանտ չերթայ։

Տ'Արժանթոն զայն կը դիտէր, կը գուշակէր անոր միտքը. եւ որպէս զի թող չիտայ որ բան մը ուզէ, կանխեց զայն.

—Մտածեցէք որ ճար չկայ այս անպատուութենէն խուսափելու, դատապարտութենէ ազատելու այդ դժբախտը... Այնչափ հարուստ չենք որ...

—Օ՛հ, եթէ ուզես, ըսաւ Շառլօթ գլուխը ծռելով։

Տ'Արժանթոն կարծեց թէ ստակի խնդրանքը կուգար, եւ այս յամառութիւնը զայրացուց զինք։

—Հարկա՛ւ, եթէ ուզէ՛ք։ Կը սպասէի այդ խօսքին... Իբր թէ ամենէն աւելի դուն չի գիտնայիր հոս եղած ծախսը, եւ ի՛նչ սոսկալի խառնաշփոթ վիճակ մը ունենալս։ Ուրեմն չբաւեց երկու տարի այդ չար տղուն իմ վրաս բեռ ըլլալը։ Իր գողութիւններն ալ վճարելու է եղեր։ Վեց հազար ֆրանք։ Բայց ո՛ւսկից կուզես որ գտնեմ։

—Օ՛հ, գիտեմ... Ուստի քեզ չանցուցի մտքէս։

—Ինծի չանցուցի՛ր. ո՞վ ուրեմն։

Շփոթած, գլխահակ, տալու անունն այն մարդուն որուն հետ երկար ատեն ապրած էր, Ճէքի «ազնիւ բարեկամը», այն զոր Իտա «հին բարեկամ մը» կանուանէր։ Դողալով արտասանեց այս անունը, սպասելով որ բանաստեղծը պոռթկայ այդ անցեալին պատճառաւ զոր այնքան անխոհեմաբար կը յիշեցնէր։ Լաւ ուրեմն, ոչ։ «Ազնիւ բարեկամին» խօսքը լսելով, տ'Արժանթոն չատացաւ քիչ մը շիկնելով. ինքն ալ միտքէն անցուցած էր զայն։

Վերջապէս Իտայի այդ նախկին պաշտպանը, ինչպէս ըսաւ ալ, մասը կը կազմէր Շառլօթի անցեալին, այն խորհրդաւոր անցեալին որուն վրայ երբեք չէր հարցափորձեր զայն հպարտութեամբ, զոր նոյն իսկ չգիտնալ կը ձեւացնէր, նման Վերահաստատութեան պատմութիւններուն որոնցմէ կը յապաւէին Հանրապետութիւնը եւ Պոնաբարդի խլաանութիւնը, դուրս կը ձգէին իրենց գիրքերէն իբր թէ գոյութիւն ունեցած չըլլային։ Ինքնիրենը մտածեց. «Իմ ժամանակիս չի վերաբերիր... Թող համաձայնին», այնքան ատեն սպասելուն հիմնուած. բայց բնաւ յայտնի չըրաւ իր հանդարտութիւնը, ընդհակառակը վերաւորուած կերպարանք մը առաւ։

—Իմ հպարտութիւնս արդէն բաւական զոհողութիւններ ըրաւ իմ սիրոյս, այս ալ կրնայ շնորհել անոր։

—Օ՛հ, շնորհակալ եմ, շնորհակալ... Ո՛րչափ բարի ես։

Եւ սկսան փոխառութեան վրայ խօսիլ ցած ձայնով տոքթոր Հիրշին պատճառաւ որուն անգործ սանդալները կ'սկսէին յուլօրէն քսկտուիլ տան մէջ։

Եզական տեսակցութիւն, վանկային, կտրուկ, հարեւանցի. բանաստեղծը մեծ զզուանք մը ցուցունելով, Շառլօթ՝ փափուկ կարճաբանութիւն մը։ Անիկա միայն կըսէին։ Անիկա անշուշտ չպիտի մերժէր... Անիկա իբրեւ ապացոյց առաջարկութիւններ ըրած էր որոնք մերժուած էին... դժբախտաբար Թուռէնի մէջ կը բնակէր, ինչպէս ըսի։ Նամակ մը երկու օրէն կերթար. նոյնքան ալ պատասխանին համար։ Ցաւոք յանկարծ.

—Եթէ ես երթա՛մ... ըսաւ Շառլօթ ինքն իսկ սարսափելով իր յանդգնութենէն։

Բանաստեղծը հանդարտօրէն պատասխանեց.

—Լաւ, այդպէս թող ըլլայ։ Մեկնինք։

—Ի՞նչ, ինծի՞ ընկերանալ կուզես Թուռ... Ուրեմն ընտրէ ալ պիտի գաս. վասնզի միեւնոյն ճամբուն վրայ է եւ ստակը անմիջապէս պիտի տանինք։

—Ընտրէ ալ։

—Ո՛րչափ բարի ես, ո՛րչափ բարի... կը կրկնէր խեղճ յիմար կինը անոր ձեռքերն համբուրելով։ Ճշմարտութիւնը սա է թէ շատ հոգր չէր թողուլ զայն որ առանձին Թուռ երթայ։ Առանց հիմնովին գիտնալու անոր պատմութիւնը գիտէր թէ Իտա բնակած էր հոն, երջանիկ եղած էր։ Եւ եթէ ա՛լ հոս չի գտնար... Այնքան տկար, այնքան անգիտակից էր Իտա։ Եւ իր հին բարեկամին եւ այդ պերճանքին երեւումը ուսկից հրաժարած էր, ազդեցութիւնը արդուն զոր պիտի տեսնէր, բոլոր իր անցեալը կրնար հեռացնել այս բանութենէն զոր ինքն ալ դժուարակիր ու ծանր կը զգար։

Որովհետեւ բանաստեղծը ա՛լ չէր կրնար զատուիլ անկից։ Իր սնափառ եսասիրութիւնը, իր հիւանդի աւելորդապաշտութիւնները կը կապուէին այդ կոյր գոհովանքին, այդ յարատեւ խնամքներուն, այդ ծաղկափթիթ զուարթութեան։ Ասկից զատ կը փափագէր պզտիկ ուղեւորութիւն մը ընել, ազատիլ այդ բնաբերդական սոսկալի թատերախաղէն որուն վրայ երկար ատենէ ի վեր հոգին կը հանէր երկարաձիգ եւ ամուլ հառաչներով։

Անշուշտ կը գուշակէր իր երկիւղները եւ գրօսանքի այդ պէտքը՝ ապերախտ պատրուակներով, ըսելով Շառլօթին թէ չպիտի լքէր զինքը, թէ կուզէր իր հետ ըլլալ՝ վիշտի ինչպէս ուրախութեան մէջ. եւ այսպէս սիրուհին երախտապարտ կը պահէր ու հիացկոտ՝ իր մայրական վշտին մէջ։ Մնաց որ, ճամբորդութիւն մը կանխող գործունէութիւնը այդ խեղճ Լոլոթին դիւրաբեկ հոգիէն կանհետացնէր քիչ մը առաջուան մահացու հարուածը։ Գեղացիի այն այրի կիներուն պէս որոնք, ամուսինը թաղուելուն պէս, կը պատրաստեն յուղարկաւորութեան մեծ ճաշը եւ տանտիրուհիի պարտաւորութեանց մէջ կը մոռնան առջի օրուան հեծկլտուքները, Շառլօթ, իր աչքերը լեցունելով, իր բոլոր յանձնարարութիւններն ընելով մայր Արչանպոլին, գրեթէ կը մոռնար իր ուղեւորութեան սրտաշարժ նպատակը։ Ընթրիքին, տ'Արժանթոն ըսաւ տոքթոր Հիրշի.

—Ստիպուած ենք մեկնիլ։ Տղան խեղկատակութիւններ ըրեր է, խոշոր խեղկատակութիւններ։ [illegible] կերթանք։ Մեր բացակայութեանը պիտի պահպանես տունը։

Միւսը բացատրութիւն չուզեց։ Տղուն խոշոր խեղկատակութիւններ ընելը չէր զարմացներ զինք եւ ցուցուց թէ ի՛նչ պատուական հացկատակ էր՝ գոչելով տ'Արժանթոնի պէս.

—Միտքէս կանցնէր։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 29/10 ՅՈՒՆԻՍ, 1896

Քաղաքական Տեսութիւն

ՅՈՒԶԻՉ ԴԷՊՔ ՄԱԴՐԻՏԻ ՄԷՋ

ՄԵՆԱՄԱՐՏ ՄԱՐԵՇԱԼԻ ԵՒ ԶՕՐԱՎԱՐԻ

Սպանիոյ բանակն ներսէսն ուրիշ բանակներէ այս կարեւոր տարբերութիւնն ունի որ սպանիացի զօրապետներն երկու կուսակցութեան բաժնուած են թէ Քուպայի և թէ Սպանիոյ հանրային գործերուն նկատմամբ. Այս կուսակցական հակառակութեան վրայ աւելնալով անձնական հակառակութիւն, այս օրերս քիչ մնաց որ մենամարտէին հանրածանօթ Մարէշալ Մարդինէզ Գամբոս և Զ. զօրաբանակին հրամանատար Պորեռօ զօրավար. Պորեռօ իւր պաշտօնավայր Պուրկոս քաղաքն արձակուրդով թողուց, Մադրիտ եկաւ և թշնամալից նամակ մը գրեց Մարէշալին, ըսելով թէ իրեն դէմ Մարդինէզ Գամբոսի 14 տարիէ ի վեր լարած մեքենայութեանց զոհն է ինք, թէ Մարէշալին խուլ ընդդիմութիւնք արգելք եղած են իր յառաջդիմութեան, բայց այլ եւս իր համբերութիւն սպառած է, և թէ Մադրիտ եկած է երկու ատրճանակ բերելով իրեն հետ, զորս կը դնէ Մարէշալին տրամադրութեան ներքեւ, յուսալով որ Քուպայի նախկին սպարապետն այս զէնքերով աւելի յաջողութիւն պիտի վայելէ քան որչափ վայելած չէր անցեալ տարի ի Քուպա Բնրալէնոյի ճակատամարտին մէջ.

Մարդինէզ Գամբոս այս նամակը կարդալուն պէս, երկու վկայ ղրկեց հակառակորդ զօրավարին, մին իւր հօրեղբօրորդին՝ Պայրինանա մարքիզն, որ հռչակ հանած է Մադրիտի քաղաքապետութեան գեղծումները նշանակելով, միւսն ալ Միրամար մարքիզն. իսկ Պորեռօ վկայ կարգեց [illegible] անուն թերթին տնօրէնն և երեսփոխան Նոնեզ. Մարէշալը բացատրեց թէ սխալ ենթադրութեանց վրայ հիմնուած են զօրավարին իրեն դէմ ըսածները, թէ ինք երբեք անոր յառաջդիմութեան դէմ մեքենայած չէ, և հետեւապէս, մեծագոյն իրաւունքով կը պահանջէ գոհացում մը. Զայս Պորեռօ զլացաւ, և որոշուեցաւ որ մենամարտն ատրճանակով տեղի ունենայ Քասդելլանա Պուլվարին վրայ Վիլա Օլեռա կոչուած գեղեցիկ պարտէզին մէջ.

Թէեւ ամեն բան վերջին ծայր գաղտնապահութեամբ կարգադրուած էր, բայց պատերազմական նախարարն իմացաւ գործն, և այն ատեն ուր մենամարտը տեղի պիտի ունենար, պատերազմական նախարարին հրամանաց համեմատ, Մադրիտի ընդհանուր հրամանատար Բրիմօ տէ Ռիվերա զօրավար և իւր երկու թիկնապահ, համազգեստ հագած, այն պարտէզը գացին. Հոն արդէն հասած էր ծերունի Մարէշալն իւր վկայից և Թագուհւոյն վերակացու Լէտէսմա Տօքթորին հետ. Մարէշալը շատ նեղացաւ երբ տեսաւ որ իւր հակառակորդը դեռ չեկած ասպարէզին վրայ, կ'երեւէր Մադրիտի ընդհանուր հրամանատարը. Սա ի զուր կը բանակցէր Պայրինանա մարքիզին հետ, պարտէզին դուռն իւր առջեւ բանալ տալու համար. Պարտէզին դուռը բացուեցաւ այն ատեն միայն երբ Պորեռօ զօրավար եկաւ իւր վկայից և Տքթ. Գամիզոնի հետ. Անոնց հետ ներս մտաւ Մադրիտի ընդհանուր հրամանատարն, և անոր հետեւեցան երկու թիկնապահք. Զօր. Բրիմօ շատ աշխատեցաւ երկու հակառակորդները բարեկամաբար համոզելու որ ետ կենան մենամարտի խորհուրդէն. Տեսնելով որ այս կերպ խօսքեր օգուտ չունին, Մադրիտի ընդհանուր հրամանատարն իւր պաշտօնին իրաւասութեանց յենլով, հրամայեց թէ՛ Մարէշալին և թէ զօրավարին որ հնազանդին զինուորական օրինաց և իրենց տուները դառնալով փակուած մնան հոն, մինչեւ որ իրենց մասին ձեռնհաս իշխանութիւնը վճիռ արձակէ. Այս ձեւով տրուած հրամանի մը դէմ դնել կարելի չէր. Երկու հակառակորդները բողոքելով և ամենայն դժկամակութիւն ցուցնելով հնազանդեցան և իրենց տուները դարձան.

Խնամակալ-Թագուհին շատ նեղացաւ բարձրաստիճան երկու զօրականի մէջ ծագած վէճը լսելով. Վարչապետ Գ. Գանովաս անմիջապէս Պալատ գնաց՝ ձեռք առնուած միջոցները Ն. Վեհափառութեան հաղորդելու. Պատերազմական նախարարն երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Մարէշալ Մարդինէզ Գամբոսի հետ. Զօր. Պորեռօ իւր նամակին համար յետս կոչում ընել չուզելով, զինուորական բարձրագոյն խորհուրդը գումարեցաւ զինք դատելու, և հեռագիրն արդէն ծանոյց թէ Պորեռօ պաշտօնանկ եղած է իւր հրամանատարութենէն. Բայց կռիւն հոս չմնացաւ. Պորեռօ միտքը դրած է իւր զինուորական ասպարէզը վրայ տալ՝ Մարդինէզ Գամբոսէ վրէժ լուծելու համար. Նորէն պիտի թշնամանէ զնա, և ծերունին Մարէշալը չհանդուրժելով, վերջապէս մենամարտը տեղի պիտի ունենայ, եթէ իշխանութիւնն աւելի խիստ միջոցներ ձեռք չառնու. Առ այժմ, Քուպայի նախկին սպարապետը տունէն դուրս չելներ. Իւր հակառակորդներ կ'ըսեն թէ այս դժբախտութիւն պիտի չպատահէր եթէ Քուպայի մէջ յաջողած ըլլար. Սպանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը պաշտօնանկ Պորեռօ զօրավարին առաջարկներ բրաւ այս ընդդիմադիր կուսակցութեան գլուխ կանգնելու և իրեն համար իբրեւ ընդդիմադիր նոր դիրք ստեղծելու համար.

ՄՈՍՔՈՒԱՅԻ ԱՂԷՏԸ.— Արդարութեան Պալատան մէջ, ի Քրեմլին, կը շարունակուի քննութիւնը ծանօթ արկածին վրայ. Այս Պալատ տեսակ մը տաճար է՝ գմբեթով մը որոյ գագաթը կը զարդարէ կայսերական թագը. Դրան վրայ ոսկի տառերով դրոշմուած է ԶԱՔՕՆ (Օրէնք). Ալեքսանդր Ա. կառուցած է այս շէնք. Զարը խիստ հրաման տուաւ որ քննութիւնն ամենայն անաչառութեամբ կատարուի. Դատաւոր Գ. Քայզէր, որուն յանձնուած է այս քննութիւն, ամեն կարեւոր, ամեն դժուար դատերը քննել կը կոչուի. Մոսքուայի Ծերակոյտին մէջ առաջին իրաւագէտն է, և թէպէտ անունը գերմանական է, ինք հոգւով ու մարմնով Ռուս է. Ընդհանուր դատախազի պաշտօնը կը վարէ ուրիշ նշանաւոր օրէնսգէտ մը, Գ. Բոռնիքով. 1845ի պատժական օրէնքն իւր 451րդ յօդ.ով պատժելի յանցանք կը նկատէ զանցառութիւնն այն միջոցներուն որով այսպիսի արկածներ կրնային արգիլուիլ. Գլխաւոր ամբաստանութիւնը կը ծանրանայ Մոսքուայի ոստիկանապետութեան վերատեսուչ Գ. Վլասովսքիի վրայ, որուն համար ծանուցանուեցաւ թէ ինքնասպան ըլլալ փորձեց բայց չյաջողեցաւ. Գ. Վլասովսքիի պաշտօնեութիւնն այս է եղեր որ իրմէ խնդրուեր է ոստիկանաց խումբ մը ղրկել Խոտինքայ հրապարակն և ինք հարկ չէ դատեր. Ո՛չ միայն «ժողովրդային հանդէսին» կազմակերպիչ յանձնախումբն այս առաջարկն ըրած էր, այլ և զինուորական իշխանութիւնը, երբ տեսան թէ որպիսի մեծ բազմութիւն Մոսքուայէ դուրս կ'ելնէ և ինչպէս հրապարակը կ'երթայ աւելի իրիկուընէ սկսած, առաջարկեցին զօրք տալ՝ ոստիկանութեան օգնելու. Բայց Գ. Վլասովսքի այս առաջարկները չընդունեցէն զատ, նեղացաւ որ զինք անկարող կը սեպեն իւր յարմար դատած միջոցներով բարեկարգութիւնն անվթար պահելու. Հետեւապէս, ոստիկանապետին զանցառութիւնը գլխաւոր պատճառ կը համարուի աղետալի պատահարին.

Քանի մը տասնեակ Մուժիք տարօրինակ մահ մը գտեր են այն օր. Անհամբեր ըլլալով գարեջուրի տակառներուն քով հասնելու՝ իրենց պապակն անցունելու և կուշտ ու կուռ գարեջուր խմելու համար, իրարու վրայ ինկնելով տակառներուն քով նստեր են իրենք զիրենք. Տակառները քանի մը մարդ հանդիստ տեղաւորելու չափ խոշոր էին, մուժիքները շատ անհամբեր էին, և այնքան կը հրմշտէին զիրար որ տակառներուն մէջ ինկան ու գարեջուր այնքան կուլ տուին—ակամայ—որ մէջ մ'ալ վերջին դատաստանին օրը պիտի կրնան սթափիլ.

Զարն հանդիպելով փոխադրուած արկածեալներու սայլ մը տեսնելով, իւր սրտայուզութիւնն այնքան պարզ ձեւով մը յայտնեց որ ժողովուրդը խանդավառեցաւ և համակրանք ցոյց տուաւ. Արկածեալները քաղաք կը փոխադրուէին նոյն ճամբով որով կայսերական թափորն ալ կը դառնար Բեդրովսքի Պալատէն. Զարը, սայլերէն մին տեսնելով, կառքէն վար իջաւ, վիրաւորեալներն սփոփելու, ինչպէս ըրած էր հիւանդանոցին մէջ. Բազմութիւնը պատկառանօք ճամբայ բացաւ Զարին, որ սայլին ծածկոյթը վեր առնելով, զգածմամբ տեսաւ որ փոխադրուածները մեռեալներն էին. Գոնէ երկու վայրկեան Զարը կեցաւ դիտեց մեռեալներուն վիճակն, և ժողովուրդը տեսնելով արցունքի խոշոր կաթիլներն որք Նիքոլա Բ.ի այտերէն վար կ'իջնէին, հուրրաներ արձակեց, բայց Զարը ձեռքով նշան ըրաւ որ լռեն. Երբ կառքը դարձաւ, Զարը բան մը չըսաւ Զարուհւոյն, որ թաշկինակով իւր գեղեցիկ երեսը ծածկած էր. Երիտասարդ Կայսրուհին որ յոյս ունի գահաժառանգ մը պարգեւելու իւր երիտասարդ ամուսնոյն, շատ սրտաբեկ է Մոսքուայի աղէտին պատճառաւ.

Հազարաւոր մարդիկ որք Խոտինքայի հրապարակը գտնուած էին, գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար իրենք զիրենք մեղաւոր կը զգան, այն երկիւղով թէ գուցէ իրենք ալ պատճառ եղած ըլլան 5—6,000 հոգւոյ կորստեան՝ մարդ կոխոտելով. Ուստի խումբ խումբ կ'երթան խոստովանիլ, և Մոսքուայի քահանայք, մէկ կողմէ հազարաւոր մեռեալներ թաղելու, միւս կողմէ զանոնք կոխոտող հոգերուները խոստովանեցնելու զբաղած, գիշերն անգամ հանգիստ չունին.

Մոսքուայի աղէտին զոհերուն մէջ է Մաքսիքով անուն թէյի երիտասարդ վաճառական մը, որ Վիեննայի ծանօթ վաճառականի մը աղջկան՝ Օր. Այպենշիւցի նշանուած էր. Ամուսնութիւնն յունիս 9/21ին տեղի պիտի ունենար. Մի քանի օր առաջ երիտասարդին ծնողքը գրեցին աղջկան ծնողաց թէ իրենց սիրեցեալ որդւոյն մարմինը ճանչցած են աղէտին զոհերուն դիակներուն մէջ. Օրիորդը վերջին անգամ նամակ մը ստացած էր իւր նշանածէն, որ կը խոստանար թագադրութեան բաժակ մը նուէր բերել իրեն, իբրեւ բարեբաստութեան առհաւատչեայ մը նորակազմ ընտանիքին համար. Երիտասարդը քանի րուպլի վճարած էր պաշտօնով տեղ մը ունենալու համար հանդիսադիր ժամանակին տալաւարին մօտ, և հոն է որ զինք կոխոտեր են.

Մինչեւ անցեալ Եշ. 503 արկածեալ ընտանիք ապացուցած են իրենց իրաւունքը՝ խոստացուած 1,000ական րուպլի փոխարինութիւնն ստանալու. Բայց որովհետեւ հարիւրաւոր դիակներ կտոր կտոր եղած են և անճանաչելի են արդէն, անոնց մասին վճռումները կը յետաձգուին մինչեւ որ ուրիշ կերպ ապացոյց ճարուի. Վիքթորիա Թագուհւոյն որդի Քոնոթի դուքսն, (որուն բացառիկ պատիւներ ըրաւ Զարը, քանի որ դուքսը Զարուհւոյն հետ միեւնոյն ընտանիքին կը պատկանի.) հազար րուպլ նուիրեց արկածեալներուն.

ՄԱՋԱՌԱԿԱՆ ՀԱԶԱՐԱՄԵԱԿԸ

Ֆրանց Յոզէֆ կայսեր 1867 յունիս 8ին (Ն. Տ.) իբրեւ Հունգարիոյ թագաւոր թագ կապելուն տարեդարձը Բշ. Փեշթի մէջ արտասովոր շքով տօնուեցաւ. Հազարամեակի հանդէսներուն շնորհիւ Հունգարիոյ Ծերակոյտն և Երեսփոխանական անդամք շքեղ համազգեստներ հագած փայլուն թափորով մը գացին արքայական պալատ իրենց մեծարանքը մատուցանելու, յետոյ թագադրութեան եկեղեցին գացին, ապա Խորհրդարանին նորաշէն պալատն, ուր երկուքին ժողովք համագումար նիստ ըրին այս առթիւ. Խորանի ձեւով շինուած բեմի մը վրայ դրած էին թագը, սուրն և զինանշանները. Հանդիսաւոր նիստէն ետքը երկուց ժողովոց անդամք պալատ երթալով թագն հանդիսապէս յանձնեցին Ն. Վեհափառութեան, որ, ինչպէս և թագուհին, գահերուն վրայ բազմած էին. Երեսփ. Ժողովոյ ատենապետը պարագային յարմար ճառ մը խօսեցաւ, շեշտելով թէ Հունգարիոյ միութիւնն աւստրիական երկրաց հետ՝ վեհապետին անձին վրայ հիմնուած միութիւն մ'է, թագաւորը պատասխանեց թէ Հունգարիա կը ծաղկի այնչափ միայն որչափ թագաւորին ու կրօնին նկատմամբ հաւատարմութեան շաւղին մէջ անվրէպ ընթանայ և հոգ տանի ներքին համաձայնութեան ու համերաշխութեան. Ն. Վեհափառութիւն Աւստրիա-Հունգարական Տէրութեան պահպանման միջազգային օգտակարութիւնը շեշտեց. Եռանդագին էլէններով ողջունեցաւ վեհապետն այս ճառ.

ՖՐԱՆՍԱ.— Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, Ընկերվարականաց ամենէն փայլուն ատենաբանը՝ Գ. Ժօռէս՝ քննադատեց նոր վարչութեան ըրած գաւառապետի անուանումներն, որք կը ցուցնեն թէ ընկերվարական կարծիքներ յայտնողները կը մերժուին կառավարական պաշտօնէ. Ներքին գործոց նախարար Գ. Պարթու և Վարչապետ Գ. Մէլին յայտարարեցին թէ կառավարութիւնը կը մերժէ թէ՛ ընկերվարականաց և թէ հաւաքականաց գաղափարներն. Երեսփ. Ժողովն 238ի դէմ 318 քուէով իրաւունք տուաւ [illegible] նախարարութեան. Բայց դիտուեցաւ նախարարութեան հակառակ քուէ տուողներուն ալ թիւը.

ՎԵՀ. ՄՈՒԶԱՖՖԷՐ ԷՏ-ՏԻՆ ՇԱՀՆ այս Բշ. հանդիսաւոր թափորով մտաւ Թեհրան. Յայտնի է թէ գահակալութիւնը Դաւրէժի մէջ ըրած էր, և մի քանի օր ետքը ճամբայ ելած էր Թեհրան երթալու համար.

ՍՊԱՆԻԱ.— Պարսէլոնա քաղաքը պաշարման վիճակի մէջ դրուեցաւ (այսինքն՝ զինուորական վարչութեան ենթարկեցաւ), ծագած ծանօթ խռովութեան պատճառաւ.

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 9 Յունիս.— Կառավարութիւնն որոշեց որ Ժիւլ Սիմոնի յուղարկաւորութիւնը Պետութեան ծախքով ըլլայ.

—Վիլհէլմ Կայսր հեռագիր մը ղրկելով առ Գ. Ֆէլիքս Ֆօռ, ցաւակցութիւն յայտնեց Ժիւլ Սիմոնի մահուան առթիւ. Կայսրը կ'ըսէ թէ իւր մտքէն երբեք չպիտի ջնջուի հանգուցեալին անձնական յիշատակն, երբ նա Պերլին եկած էր Գործաւորական Համաժողովոյն մասնակցելու, ի բարւոքում գործաւոր դասուց վիճակին. Կայսրն յատուկ պատուիրակ մը պիտի ղրկէ Ժիւլ Սիմոնի յուղարկաւորութեան.

ՄԻՑ.—Անգլիացի երկու սպայք որ ձերբակալուած էին լրտեսութեան պատրուակաւ (որովհետեւ բերդերուն գծագրութիւնը կ'ընէին) արձակեցան.

ՆԱՆՔԻՆ (Չին).—Գերման նաւախմբին ըրած ցոյցին հետեւանքով, չինացի ժողովրդեան կողմէ Գերմանաց դէմ թշնամական նոր արտայայտութիւններ եղան. Գերմանական երկու թնդանօթակիր անմիջապէս վերադարձան հոս.

ԼՈՆՏՈՆ.— Օսմ. Պանքայի տարեկան ժողովոյն, որ յունիս 30ին տեղի պիտի ունենայ, Վարչական Խորհուրդը պիտի առաջարկէ առ մէկ մին բաժին 15 ֆր. տալ.

ՄՈՍՔՈՒԱ.—Ամեն օտար վեհապետք և պատուիրակութիւնք այսօր մեկնեցան Մոսքուայէ.

ԹԷՀՐԱՆ.—Շահը, դեսպանաց ընդունելութեան առթիւ, մասնաւոր ընդունելութիւն ըրաւ օսմ. դեսպան Մունիֆ փաշային.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը որ չաբաթ օրէ Սկիւտար կը գտնուէր, այսօր Պատրիարքարան իջաւ նախագահելու Խառն Ժողովոյ.

Հաճութեամբ կ'իմանանք թէ Ազն. Տոքթ. Թիրեաքեան էֆէնտի՝ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան երէկի նիստին մէջ իրեն եղած ստիպողական խնդրանքներուն վրայ, յօժարեր է ետ առնել իր հրաժարականը՝ Հիւանդանոցի բժշկապետի պաշտօնէն և խոստացեր է շարունակել ըստ առաջնոյն.

Ներքին լուրեր

ԿՐԵՏԷ.—Կ. Պոլսոյ հեռագրական գործակալութեան առջի օրուան թուականաւ մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Կրետէի Քիտոնիա ու Քիսամօ գաւառակաց ու կղզւոյն միւս կողմերուն մէջ ժողովուրդն ամենայն ապահովութեամբ կ'երթեւեկէ.

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ նախագահութեամբ Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի և խորհրդակցութիւններ կատարեց.

ՂԱԼԱԹիոյ Սակարանին մէջ առջի օրը պաշտօնապէս ընդունուեցան՝ կայս. կառավարութեան կողմէ Օսմ. Պանքային միջոցաւ եղած փոխառութեան պարտաթուղթերը, որոց իւրաքանչիւրը 500 ֆրանք կ'արժէ՝ հինգ առ հարիւր տոկոսով.

Փարիզի Սակարանին մէջ այդ պարտաթուղթերուն վրայ գործառնութիւնք կը կատարուին 477 ֆրանք գինով.

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց ժողովը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ՝ Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութեան այն ծրագրոյն վրայ, որով արտօնութիւն խնդրած էր Ատաբազար քաղաքը միացնել Հայտար Փաշայի գիծին՝ ծախքն իր կողմէ ըլլալու և ո և է երաշխաւորութեան գումար չպահանջելու պայմանաւ. Ժողովն իր խորհրդակցութիւններն աւարտելով պայմանագրութիւն մը կնքեց, որ փոխանակուեցաւ.

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վերատեսչութիւնը գրեց Բ. Դրան թէ երկաթուղիներու վարչութեանց ոմանք ծախք կը պահանջեն՝ թղթատարական աւանդից պայուսակներու փոխադրութեանը համար. Այդ խնդիր յանձնուեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան.

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմանեան նախորդ դեսպան Շէմսէտտին պէյ, որ Թէհրանէն ճամբայ ելած էր, մէկ շաբաթէն մայրաքաղաքս կը ժամանէ.

ՄԻՐԶԱ ՄԱՀՄՈՒՏ ԽԱՆ, մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանը, մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է և կը գտնուի ի Մեծ Կղզի, ուր ամարանոց մը վարձած է.

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնը նկատելով որ Տպարանաց կանոնագրոյն մէջ նախատեսուած չէ թէ այդ կանոնագրոյն հակառակ շարժող անձերէ առնուելիք դրամական տուգանքներն որուն պիտի պատկանին, Բ. Դռնէն հրահանգ խնդրած էր.

Պետական Խորհուրդն, որուն յանձնուած էր այդ խնդիրը, նկատելով որ օրինական ընդհանուր սկզբունքի մը համաձայն դրամական տուգանքը կը վերաբերի այն դատարանին, որ առոր վերաբերեալ վճիռը տուած է, որոշեց որ Տպարանաց կանոնագրոյն հակառակ շարժողներէն յետ դատավարութեան առնուած դրամական տուգանքները պատկանին Դատական նախարարութեան արկղին.

ՍՕՖԻԱՅԻ օսմ. Գօմիսէր Նիազի պէյ՝ օգնական Օննիկ էֆէնտիի ու քարտուղարներուն հետ՝ անցեալ շաբաթ օր այցելութիւն տուեր է Ֆերտինանտ իշխանին ամուսնոյն՝ Մարի Լուիզ իշխանուհւոյն, որ արժանավայել պատիւներով ընդուներ է զանոնք.

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն, ըստ տեղեկագրութեան Էնկիւրիի կուսակալութեան, որոշեց որ Պէյբազարի հրդեհէն այրած խանութներու վերաշինութեանը համար արտօնութեան տուրք չառնուի. Այս որոշում մատուցուեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին.

ՊԱՐՍԻՑ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը Թէհրան ժամանած ու գահը նստած ըլլալով երէկ իրիկուն մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանատունը շքեղապէս լուսավառուած էր և ընդունելութիւնք կատարուեցան.

ԵԷՏԻ-ԳՈՒԼԷԻ մանարանին տնօրէնութիւնը խնդրած էր որ գործարանի շէնքը կալուածական տուրքէ զերծ մնայ, նոյնպէս բարակ ու հաստ թելով այն բամբակներն, որք օսմանեան երկիրներու մէջ չը գտնուելով օտար երկիրներէ կը բերուին, մաքսատուրքէ ազատ մնան.

Պետական Խորհուրդն, որուն յանձնուած էր այդ աղերսագիրն, անոր առաջին մասը չընդունեց և միայն երկրորդ մասը ընդունելի գտնելով որոշեց որ այդ բամբակներ մաքսատուրքէ զերծ մնան.

Այս որոշում հաղորդուեցաւ Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան և Մաքսային վերատեսչութեան.

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ առտու Եէտի-գուլէի կողմը մթերանոցի մը մէջ պտնուած երեք հարիւր հակի չափ խոտեր այրեցան.

ԱՆՑԱԳԻՐ.— Ներքին գործոց ու Ոստիկանութեան նախարարութիւններուն և Մարդահամարի վերատեսչութեան պաշտօնեաներէն յանձնաժողով մը կազմուած էր՝ խորհրդակցութիւններ կատարելու ի մասին այն որոշման, որուն համաձայն մայրաքաղաքս ժամանող բոլոր ուղեւորաց անցագիրները քննելու համար պաշտօնեաներ պիտի կարգուին և իւրաքանչիւր անցագիրէ քառասուն փարա պիտի առնուի՝ իբրեւ արձանագրութեան տուրք. Այդ յանձնաժողովը իր խորհրդակցութիւններն աւարտելով տեղեկագիր մը պատրաստեց, որ յանձնուեցաւ Պետական Խորհուրդին.

ՍԵՐՊԻՈՅ երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէն Գ. Բրօվիչ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր և մինչեւ Իզմիտ զբօսական պտոյտ մը կատարած էր, առջի իրիկունը Պելկրատ ուղեւորեցաւ.

ԿՈՄՍ ՎԻԹԱԼԻՍ, Կ. Պոլիս-Սէլանիկի երկաթուղւոյն միացման գծին շինող ընկերութեան տնօրէնը, Իզմիր գնաց, ուր աչքէ պիտի անցունէ շինուելու վրայ եղող երկաթուղւոյ գիծերը. Վիթալիս կոմսը շաբաթ օրը մայրաքաղաքս պիտի դառնայ.

Գ. ՀՈՒՄՊԷՐ, Իզմիրի գերմանական փոխ-հիւպատոսը, առջի օրն իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ.

ԳԷԼԻՊՈԼՍԷՆ կը գրեն թէ վերջերս անձրեւներ տեղացեր են, որք բաւական պիտի նպաստեն հունձքերուն և թէ սուսամները ցանելու համար տակաւին անձրեւի պէտք կայ.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան նորընտիր առաջին քարտուղար Կալլինա կոմսը յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս կը ժամանէ.

Դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պարօնի ասպետը Պուքրէշի իտալական դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանեցաւ, որուն յաջորդեց Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան քարտուղարներէն Բօրլօթի մարքիզը.

ԲԵՐԱՅԻ յունաց եկեղեցիներու հոգաբարձութիւնն որոշեց աղջկանց ու մանչերու նախնական վարժարաններ հաստատել Ասմալը Մէճիտ, Գուլէ Գաբուսի, Դաբրիսթանի և Այնալը Չէշմէի թաղերուն մէջ. Բերայի բոլոր վարժարանաց տարեկան ծախքն՝ որուն մէջն է նաեւ Զօղրաֆիոն վարժարանը, պիտի ըլլայ 4300 օսմանեան ոսկի.

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ առնուած տեղեկութեանց նայելով, ամիսէ մը ի վեր յորդահոս անձրեւներ կը տեղան, որք մեծ արգելք եղած են հողագործական աշխատութեանց. Շատ մը տուներ վնասուած ու երեք տուներ ալ փլած են. Երեք մարդեր փլատակաց տակ մեռեր են. Տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է վնասեալներուն օգնելու համար.

ՄԻՐԶԱ ԻՍՄԱՅԻԼ ԽԱՆ, մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպանատան խորհրդականը, Մուզաֆֆէրէտտին Շահին թարգման անուանուեր է.

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ գայմագամ Մէհմէտ Նիւզհէթ փաշա երէկ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ՝ իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար.

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.— Իտալական կառավարութիւնն որոշած ըլլալով հնութեանց ընդհանուր ցուցակ մը պատրաստել, Կ. Պոլսոյ դեսպանին միջոցաւ խնդրեց կայս. կառավարութենէն յանձնել՝ օսմանեան երկիրներու մէջ գտնուած հնութեանց ցուցակներու օրինակները. Արտաքին գործոց նախարարութիւնը հարկ եղածը գրեց ձեռնհաս իշխանութեան.

Կ. ՊՈԼԻՍ-Սէլանիկի երկաթուղւոյ գիծին վրայ՝ Սարը Կէօլի կողմերը՝ երկու հարիւր մեթրի չափ տեղ մը վնասուեր է՝ անցեալ ուրբաթ օր տեղացած անձրեւներէն. Ընկերութեան պաշտօնեայք իրենց հետ գործաւորներ առնելով հոն գացեր ու պէտք եղած նորոգութիւնը կատարեր են.

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Կայս. Դիտարանը տեղեկութիւն ստացաւ թէ առջի օրը Ֆոչէի մէջ (Այտըն) երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է.

ՔՈԼԵՐԱ.—Մայիս 25ին Աղեքսանդրիոյ մէջ քոլերայէ 4 դէպքեր ու 4 մահեր պատահեցան.

Մայիս 24ին Գահիրէի մէջ 23 դէպքեր ու 17 մահեր.

Ուրիշ տեղերու մէջ Մայիս 24էն 25, 106 դէպքեր ու 85 մահեր.

Գ. ՄՕՆԱՔՕ, Էրզրումի իտալական հիւպատոսը, իր կնոջը հետ ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար.

ՊԱՆՏԸՐՄԱՅԷՆ կը գրեն թէ հունձքերն այս տարի առատ պիտի ըլլան.

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Արեւելեան երկաթուղեաց և Կ. Պոլիս-Սէլանիկի երկաթուղւոյ միացման գծին ընկերութիւններուն միջեւ գոյացած համաձայնութեան մը համեմատ, Յունիս 8էն սկսեալ Կ. Պոլսէն ի Սէլանիկ ուղղակի կառախումբեր պիտի երթեւեկեն.

ԷՍԿԻՇԷՀՐԷՆ եկած տեղեկութեանց նայելով, անցեալ շաբաթ օր կարկուտով խառն անձրեւ տեղացեր ու գետակն յորդեր է, սակայն վնասակար հետեւանք մը չէ ունեցած.

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն երէկ դատեց Ապտիւրրահման անուն մարդ մը, որ Գուլէլիի մէջ Հասան անուն մարդու մը մահուանը պատճառ եղած էր՝ անոր գլխուն սանի կափարիչ մը զարնելով. Ապտիւրրահման դատապարտուեցաւ հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան.

ՇԻՐՔԷԹԻ շոգենաւերէն մին երէկ առտու կամուրջ գալուն երբ Սարայ Պրունի մօտեցաւ, ուղեւորներէ մին, որուն ով ըլլալը յայտնի չէ, ինքզինքը ծովը նետելով խեղդուեցաւ.

ՊԷՑՔՕԶԻ Աքպաշա գիւղին մէջ Քիւրտ Մէհմէտ անուն կառապան մը առջի օրը անձնասպան եղաւ՝ ինքզինքը ծառէ մը կախելով.

ՕԴ ՄԷՅՏԱՆԻ կողմը առջի գիշերը Ռամազան անուն հովիւ մը վիրաւորուած գտնուելով հիւանդանոց տարուեցաւ. Ոստիկանք հովիւը հարցաքննեցին որ պատասխանեց թէ գետին ինկած էր և վրան գտնուած ատրճանակ մը նոյն միջոցին կրակ առնլով վիրաւորած էր զինքը և թէ ժամ մը մարած մնալէ յետոյ տեսած էր թէ ատրճանակն ու իր ունեցած վեց ոսկին գողցուած էին. Ոստիկանք յետ քննութեան հասկնալով թէ այդ անձ ուրիշի կողմէ վիրաւորուած էր, իրենց քննութիւնները ու խուզարկութիւնները կը շարունակեն.

ԿՈՒՏՐՕՆ ԿԻՒՅՕՆ է—ամփոփուած ըմպելի—որ ծառայած է Փարիզի եօթը մեծ հիւանդանոցներուն մէջ կատարուած փորձերուն, ընդդէմ ցնցդատապերու, հարբուխներու, դժուարաշնչութեանց, հիւծախտի, փողացաւերու, խռչակատապերու, կրիբի կամ ինֆլուէնզայի, և, առհասարակ ցնցուղներու և թոքերու հիւանդութեանց դէմ. Մէկ սրուակը կրնայ ծառայել պատրաստելու կուտրօնի տասերկու ջուրի լիպրա. Սուրճի մէկ դգալը կը բաւէ մէկ գաւաթ ջուրի մէջ.

Այն անձինք որ չեն կրնար շատ խմել և որ կը ճամբորդեն՝ կուտրօնի ջուրին տեղ երկու երեք Կիւյօ քափսիւլ կուտեն ճաշէ անմիջապէս առաջ. Ամենէն սաստիկ հազը կը հանդարտի քանի մը օրուան մէջ. Կիւյօ քափսիւլները ուրիշ բան չեն եթէ ոչ Կիւյօ կուտրօնը հաստատուն վիճակի մէջ.

Իւրաքանչիւր սրուակ կը պարունակէ 60 ճերմակ քափսիւլ որոնց ամեն մէկուն վրայ կը գտնուի հնարիչին անունը. Հինցած հարբուխներու, ցնցդատապերու, դժուարաշնչութեանց, ինջուածքներու դարմանումը Կուտրօն Կիւյօի միջոցաւ՝ օրը հազիւ տասը տասնըհինգ սանթիմ կը նստի.

Իբրեւ կեղծ մերժել Կուտրօն Կիւյօի (հեղուկ կամ քափսիւլ) ամեն սրուակ որ իր պիտակին վրայ չի կրեր հասցէն Լ. Ֆրէր Տուն, 19, Ժաքօպ փողոց, Փարիզ, միակ Տունը ուր կը պատրաստուի ճշմարիտ Կուտրօն Կիւյօն (հեղուկ և քափսիւլ). Ա 5—6

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐ

Գ. Սքոնամիլիոյի իտալական օբերէթի խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացունէ Թէփէ-Պաշըի ամառնային թատրոնին մէջ՝ [illegible], և Գ. Լապոռնոյի խումբը՝ Գօնքօրտիայի ամառնային թատրոնին մէջ՝ [illegible].

Գաւառական լուրեր

ՊԱԼՔԷՍԵՐ, 24 Մայիս

Անցեալ 17 ուրբաթ օր քաղաքս հասաւ վիճակիս Առաջ. Տեղապահ Տ. Վահան Ս. վարդապետ Տ. Յակոբեան. Նոյն օրն արդէն Կրօն. և Քաղ. Ժողովոց պատ. անդամք քաղաքէս երկու ժամ հեռաւորութեամբ մինչեւ Էլէկճի գացեր էին դիմաւորելու, և ազգ. երկսեռ վարժարանաց աշակերտք ու աշակերտուհիք եկեղեցւոյ ու վարժարանաց մերձակայ հրապարակին վրայ դէմ առ դէմ շարուած իրենց ներդաշնակ երգեցողութեամբ ընդունելութիւն ըրին Արժ. Ս. Հօր, որ ուղղակի Ս. Եկեղեցի երթալով աղօթելէ և պահ մը Թաղ. Խորհրդարանի մէջ այցելուներ ընդունելէ ետք, Քաղ. Ժողովոյ Ատենապետ Արապեան Մ. Յակոբ աղայի տունն հրաւիրուեցաւ.

Հետեւեալ օրը, շաբաթ, անմիջապէս այցելեց և ամբողջ չորս ժամ քննութեան մանրակրկիտ բովէ մը անցուց մանչ աղջկանց վարժարանն, ուր բարւոք դաստիարակութիւն և ուսում կ'ստանան մօտաւորապէս 210 մանկտիք. Կիրակի օրը, Սրբոյն Եղիայի տօնին առթիւ, յորում քաղաքիս կոչնակաւոր արհեստաւորներուն կողմէն մատաղ կ'ըլլուէր, ինչպէս կ'ընեն ամեն տարի, տեղապահ հայրն ի բեմ ելլելով Պատրիարք Սրբազան Հօր օրհնութիւնը ժողովրդեան հաղորդելէ զկնի, աւուր պատշաճի քարոզ մը խօսեցաւ հաւատացելոց խուռն բազմութեան. Գովեց Պալքէսէրի ազգայնոց համերաշխ ջանքերն ու բարեկամութիւնքն՝ եկեղեցական ու կրթական գործերու մասին և հրաւիրեց կրկնապատկելու այդ ջանքերն՝ աւելի օգտակար ըլլալու համար փոխադարձ աջակցութեամբ.

Մօտաւորապէս 600 տուներէ բաղկացեալ ժողովուրդ մը ինչպէս չի կարենայ մատակարարել եկեղեցի ու դպրոց՝ երբ կը տիրէ իր մէջ համերաշխութիւն ու սէր. Աղջկանց վարժարանի շէնքին անձկութիւնը առաջին դժուարութիւնն է որ կը ներկայանայ. Արդէն շէնքին յատակագիծն հողը պատրաստ լինելով, ի մօտոյ շինութեան ձեռնամուխ ըլլալով անշուշտ ենք թէ իր ջանքով յաջողի Տ. Յակոբեան Հայրն.

ՔՕՆԵԱՔ Ն. Ի.
ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ
ՄՈՍՔԱՏ ԳԻՆԻՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ԱՄԵՆԷՆ ԶՈՒՏ ՔՕՆԵԱԿԸ
ՀԱՅԹ ՑԹԻԶ
Յունական եւ Եւրոպական բազմաթիւ հիւանդանոցներու
Մեծաքանակ առաքում բովանդակ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ, Ռուսիոյ, Ամերիկայի եւ Հնդկաստանի համար։

ՎԱՃԱՌԱՆԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

ՎՈՂՈՍԱՓՔ ՉԱՂՆՈՒՄԱՋԻՆ

ՊԱԹԻՍԹԱՅ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՔՕՆԵԱԿԻ
Պ. Ժ. ՊԱԹԻՍԹ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՈՐ ՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒՆԻ
Հաստատեալ 1872 ին
Միակ ներկայացուցիչ Տ. Կ. Ցիսըլմատիս։ Կէդրոնական վաճառանոց, Ղալաթիա, Ցիւլֆարի փողոց, թիւ 23. Մասնաճիւղ Բերա Քալիօնճի—Քուլլուք թիւ 9

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Թաղապետութեան Զ. շրջանակին (Բերա) առաջին երկրաչափ անուանեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին թիկնապահ Ֆէբիտ պէյ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Ջեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Բարձրեալն Աստուած երկար ու բարեբաստիկ կեանք շնորհէ Վեհ. Սուլթանին եւ իր փառապանծ գահուն վրայ անսասան պահէ Ն. Վեհափառութիւնը։ Պալատ Դատաւորին մէկ վճռագրոյն համաձայն, յառաջիկայ շաբաթ պիտի սկսի Մուհարրէմ ամիսը որ է տարեգլուխ արաբական 1314 թուականին, որովհետեւ ներկայ Զիլհիճճէ ամիսը հինգշաբթի սկսած է եւ ուրբաթ օրը կ'աւարտի երեսուն օրը։ Վեհ. Սուլթանն, որուն մատուցուած է այդ վճռագիրը՝ Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամին մէկ պաշտօնագրովը, հրամայեց որ շնորհաւորական արարողութիւնք նոյն օրը կատարուին կայս. պալատան մէջ։»

—Սեւ Լերան իշխանը Տանիլօ պատուանշանի առաջին աստիճանը տուաւ Տօքթ. Ֆէյզի փաշաի եւ նոյն պատուանշանի չորրորդ աստիճանը՝ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ հրամանատարին թիկնապահ Համտի պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշաններու գործածութիւնը։

—Մայիս 27 Թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Վանայ, Տիարպէքիրի, Ատանայի, Խարբերդի, Գոնիայի, Սըվազի, Մուսուլի, Էնկիւրիի, Պրուսայի, Տրապիզոնի, Գասթէմունիի, Հալէպի եւ Պիթլիսի մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն եւ ապահովութիւն կը տիրէ։»

* * *

Եղեռնադատ ատենին հետեւեալ պաշտօնագիրը հրատարակուած է.

«Իբրեւ հայ խռովարար ամբաստանուած մեքենագործ Ստեփանի, Պօղոսը Համբարձումի եւ հնոցպան Լեւոնի ընկերներէն՝ նախապէս Պէյքօզի Եալը գիւղը Իսհաք Աղա Պաբրը բնակող եւ ատ անդ երկաթագործութիւն ընող, երկայնահասակ, նիհար ու խիտ թուխ դէմքով, քիչ սեւ պեխերով Լեւոն որ փախած ըլլալով ի բացակայութեան ամբաստանուած է, տակաւին ձեռք անցուած չէ։ Դատարանին նախագահը, ըստ տրամադրութեան Պատժական Դատավարութեան Օրինաց 371րդ յօդուածին, ներկայ թուականէն սկսեալ նորէն տասն օր պայմանաժամ կուտայ այդ երկաթագործ Լեւոնին. ուստի երկաթագործ Լեւոն եթէ այդ պայմանաժամու միջոցին Եղեռնադատ ատենին չներկայանայ, իբրեւ օրինաց անսաստող նկատուելով, ի բացակայութեան պիտի դատուի, քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուի, ստացուածները պիտի գրաւուին եւ ինք իրաւունք չպիտի ունենայ այդ մասին ո եւ է դատ բանալու։ Անոր տեղը գիտցողները պարտաւոր են իմացնելու եւ բոլոր դատական-ոստիկանական պաշտօնեայք ալ պարտաւոր են զայն ձերբակալելու։»

Տուն շինողներուն կը յանձնարարուի անպատճառ կարդալ չորրորդ երեսի ատաղձներու տաճկերէն ծանուցումը։

ՃԱԿՆԴԵՂԻ ՇԱՔԱՐ

Պատմական. Պերլինցի տարրագէտ Մարգրաֆ 1747ին տեղական բազմաթիւ բոյսերու, մասնաւորապէս ճակնդեղի մէջ, գտաւ բիւրեղացող շաքար։ Նորա գիւտը ի սկզբան առանց արդիւնքի մնաց. 1799ին իր աշակերտն՝ Աքարդ՝ հիմնեց առաջին շաքարի գործարանը Շլէզիոյ մէջ, սակայն սա, ինչպէս եւ ուրիշներ մաքրութեան մեթոտներու պակասութեան պատճառաւ արհեստական շատ տեսակ դժուարութեանց հանդիպեցան։

Նաբոլէոն Ա.ի դրած ցամաքային արգելքով, որոյ զօրութեամբ եւրոպական ցամաքի նաւահանգիստները փակ մնացին գաղթաբեր շաքարի առաջ, Գերմանիոյ ու Գաղղիոյ մէջ շաքարի արհեստագործութիւնը անցողական թռիչ մը առաւ, այլ անհետացաւ վերստին Նաբոլէոնէ ետք։

Ճարտարագործութիւնը նոր կեանք ստացաւ երբ կատարելագործուեցաւ կրանջատութիւնը (Kalkscheidung), երբ շաքար-հիւթի զտումը կատարուեցաւ ոսկրածուխի վրայ եւ վերջապէս երբ արհեստագործութեան յարմար մեքենաները պատրաստուեցան։ Վերաթռուիչ այս անգամ Գաղղիայէն էր, ուր 1820ի վերջերը 50 գործարան կը գտնուէին։

Գերմանիոյ մէջ յառաջդիմութիւնը սկսաւ 1840էն ի վեր եւ դեռ մինչեւ 1851 շատ նշանաւոր գիտականներ փայլուն ապագայ մը չէին տեսներ շաքարի արհեստագործութեան մէջ։ Այսօր ճակնդեղի շաքարի ճարտարագործութիւնը կը պատկանի ամենէն աւելի զարգացած, կատարելագործուած քիմիական ճարտարագործութեանց եւ իր ծաղկեալ վիճակին հասած է Աւստրիա-Հունգարիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ։

Վիճակագրական. — 1891/92ին Գերմանիոյ մէջ 9,5 միլիոն տակառ ճակընդեղ շահագործուեցաւ 403 գործարանաց մէջ եւ ձեռք բերուեցաւ 11,44 միլիոն դըկէացէնթներ (500 քիլօ) հում շաքար։

Մէկ քիլօկրամ հում շաքար պատրաստելու համար կը պահանջուէր 1836ին 18 քիլկ. ճակընդեղ, 1850ին՝ միայն 13,8 քիլօկրամ, 1870ին՝ 11,9 քիլօկրամ, 1891/92ին՝ 8,29. յառաջդիմութիւն մը որոյ պատճառը փնտռելու է ճակընդեղի ազնուացման, աշխատութեան մեթոտներու կատարելագործութեան եւ գերմանական հարկադրութեան ձեւին մէջ։ Որովհետեւ սպառումը այնչափ մեծ չէ որքան արտադրութիւնը, ադոր համար Գերմանիա իւր արտադրութեան մեծագոյն մասը կարտածէ, որոյ կէսէն աւելի Անգլիա կերթայ։

Ճակնդեղի շաքարի արտադրութիւնն էր 1889—90.

	Տոննա
Գերմանիա	1,235,000
Աւստրիա-Հունգարիա	743,000
Գաղղիա	778,000
Ռուսիա	430·000
Պելճիա	203,000
Հոլանտա, Տանիմարքա, Շուէտ	120,000
Համագումար	3,509,000

Անգլիա, Սպանիա, Իտալիա, Բորդուգալ, Նորվէկիա եւ այլն. հում շաքարի արհեստագործութիւն բնաւ չունին կամ թէ ունին միայն շատ աննշան։ Անգլիա ունի սակայն մեծ զտարաններ. կը ներմուծէ տարեկան 14 միլիոն դիկացէնտներ շաքար, մեծ մասամբ Գերմանիայէ, արեւելեան եւ արեւմտեան Հնդկաստանէ, 40 միլիոն մարքի արժողութեամբ։

Տնտեսագիտական. — Ճակնդեղի շաքարի արհեստագործութեան տնտեսական բարձր նշանակութիւնը կը կայանայ հետեւեալ հանգամանաց մէջ. — 1. Բնագաւառը կը դառնայ անկախ արտասահմանէն. 2. Շաքարը որ երբեմն ունեւորներու հաճոյական նիւթն էր, դարձած է այժմ աղքատներուն եւս մատչելի դիւրամարս սննդանիւթ. 3. Դաշտային տնտեսութիւնը էապէս բարձրացած է, Ա. մեծարժէք նիւթի մը արտադրութեամբ, Բ. որովհետեւ շաքարի ճակնդեղը գետնէն կառնէ միայն ածխաջրածիններ, որոնք մթնոլորտի մասերէն կը կազմուին, մինչ արմատք կը վերցնեն բորակածնային նիւթեր եւ աղեր. Գ. երկրի մշակութեան կատարելագործութեամբ եւ ընդհանրապէս հունձքի առատ արդիւնաբերութեամբ, քանի որ ճակնդեղը իւր երկար արմատներուն համար աւելի խոր մշակութեան պէտք ունի եւ կատարելագործեալ մշակութեան գործիքներ կը պահանջէ. Դ. արհեստական պարարտանիւթերու գործածութեամբ։

Գերմանիոյ մէջ շաքարի գործարանատէրերը գրեթէ միշտ միեւնոյն ժամանակ ճակնդեղ մշակողներ (գիւղատնտես) են, որոնք բաժանորդագրական ընկերութիւններ կազմելով տարեկան որոշեալ քանակութեամբ ճակնդեղ կուտան գործարանին եւ կը հատուցուին նիւթի ծանրութեան եւ կամ ըստ մասին շաքարի բովանդակութեան համեմատութեամբ, ասկէ զատ գործարանի զուտ շահն ալ կը բաժնեն։ Գործարանները կ'աշխատին տարւոյն մէջ 2—4 ամիս միայն, հունձքէն անմիջապէս ետքը, սեպտեմբերի վերջէն սկսեալ։ Կաշխատին միշտ շահագործութեան ժամանակը (Campagne) կարճել, որովհետեւ մթերելով ճակնդեղը կը կորսնէ իր շաքարէն, տարբաղադրութեամբ ջուր ու ածխաթթու կազմելով։ Այս կորուստը կը հասնի 100 մաս ճակընդեղի համար ամսական 1/2—1 % ի։ Շաքարի գործարանաց աշխատաւորներն ամառը կրնան գիւղատնտեսութեամբ ըզբաղիլ։

Հարկադրութիւն. — Գերմանիա 1888ին ունէր նիւթ-հարկը (Materialsteuer). 1 Դէկացէնտնէր (500 քգմ.) գլխատուած եւ լուացուած ճակնդեղի վրայ 1,7 մարք հարկ կը դրուէր։ Եւ որովհետեւ կուզէին միայն երկրին մէջ ծախուած շաքարին վրայ հարկ դնել եւ արտածեալը արտասահմանի շաքարին մրցակից պահել, ասոր համար արտածեալ իւրաքանչիւր դ. ցէնտնէր հում շաքարի փոխարէն 17,25 մարքի հարկը ետ կը տրուէր, ընդունելով 1 քգմ. հում շաքարն ստացուած 10,15 քգմ. ճակնդեղէ։ 1869-1886 այս թիւերը կը հասնէին 1,6ի, համեմատապէս 18 մարքի, ընդունելով շահագործութիւնը 1 : 11,25։ Իրապէս սակայն միջին շահը անհամեմատ աւելի էր քան այն համեմատական թիւերն, որք սահմանուած էին ի հաշիւ գէշ ճակնդեղներու. այսպէս 1886ին՝ շահի համեմատութիւնն էր 1:9,2 փոխանակ 1:11,25ի, այսինքն գործարաններն աւելի քիչ քանակութեամբ ճակնդեղէ կը ստանային որոշեալ քանակութեամբ շաքարն կը նշանակէ թէ ասով տէրութիւնը մեծ ապահովագին կուտար շաքարի գործարանատէրերուն՝ արտածանիւթի համար։ 1886ին տէրութիւնը 11,25դ.ցէնտնէր ճակնդեղի համար կը ստանար 11,25×1,6=18մարք, և ասկէ պատրաստուած 1,223 դ. ցէնտնէր շաքարի համար կը վճարէր 22 մարք, փոխանակ 18 ի, ըստ այնմ արտածեալ 6,7 միլիոն դ. ցէնտի համար 22 միլիոն մարք ապահովագին (1887ին ալ աւելի)։ Այս պատճառաւ Գերմանիոյ մէջ շաքարի հարկին զուտ արդիւնքը 60,6 միլ. մարքէն (1873—74) հետզհետէ իջաւ 14,7 միլ.ի (1887—88)։

Շաքարի հարկին արդիւնքը կրկին բարձրացնելու եւ արտածութեան ապահովագինը ջնջելու համար Գերմանիա 1892 օգոստ. 1էն ի վեր փոխանակեց նիւթի սպառահարկով (Konsumsteuer), 1888—92ին խառն հարկադրութիւն մը ունենալէ ետքը։ 1892էն ի վեր երկրին մէջ ի վաճառ հանուած շաքարի (սպառման շաքար) իւրաքանչիւր 100 քգմ.ին վրայ կը ծանրանայ 18 մարքի հարկ, մինչ արտածեալ շաքարը հարկէ ազատ է։ Այլ որովհետեւ այս դրութեամբ արտածութեան ապահովագինը կը ջնջուէր, ուստի տէրութիւնը կը վճարէ մինչեւ 1 օգ. 1895, իւրաքանչիւր 100 քգմ. հում շաքարի համար 1,25 մարքի «բաց» ապահովագին մը. այդ ժամանակէն մինչեւ 1 օգ. 1897 1 մարք. 1897էն սկսեալ ապահովագինը բոլորովին պիտի ջնջուի։

Ապահովագնի բարձմամբ Գերմանիոյ շաքարի արհեստագործութիւնը համաշխարհային հրապարակի վրայ ծանր վիճակ պիտի ունենայ եթէ միւսեալ պետութիւնք Գերմանիոյ օրինակին չհետեւին. առայժմ ուրիշ տէրութիւնք, մասնաւորապէս Գաղղիա, դեռ շատ բարձր ապահովագին ունին։ Բայց այդ՝ երկիւղ կայ թէ նիւթ հարկի ջնջմամբ ընդհանրապէս շաքարի արհեստագործութիւնը կրնայ վնասուիլ, որովհետեւ ոչ մէկ բան այնքան չնպաստեց ճակնդեղի ազնուացման որքան այս ձեւի հարկադրութիւնը, որով շաքարաշատ ճակնդեղի (ազնուացեալ) վրայ նուազ հարկ կըդնէր քան շաքարով աղքատ ճակնդեղի վրայ։ Սպառահարկի ատ ընտիր ճակնդեղի այս շահը կը վերնայ, այլ ոչ բոլորովին, որովհետեւ ազնիւ ճակնդեղէ շաքար ստանալն աւելի դիւրին է քան յոռի տեսակէն այսու հանդերձ յուսալի է թէ ճակնդեղ ճարտար մշակողն այսուհետեւ ալ ազնուացնելու փորձերուն մէջ չպիտի թուլանայ։

Սպառահարկի հաւաքումը կը պահանջէ մշտական քօնթրօլ շաքարի գործարանաց եւ շաքարի մթերաց վրայ՝ հարկահաւաք պաշտօնեաներու միջոցաւ, ինչ որ բազմածախս է եւ գործատէրերուն ծանր բեռ, ասկէ զատ հարկ է բովանդակ արտադրութեանց ճիշդ վերլուծութիւնն ընել, որ շատ բաներու համար դժուար է եւ երբեմն համարեա անկարելի։ Նիւթ-հարկի ժամանակ շահագործութեան բերուած ճակնդեղը կը կշռուէր եւ անկէ դուրս ամբողջ արհեստագործութեան մէջ այլեւս հարկային քօնթրօլ չկար։ Հակառակ այս անպատեհութեանց, այս օրուան սպառահարկը հարկադրութեան լաւագոյն ձեւ կը ճանչցուի եւ Գերմանիոյ շաքարի հարկի զուտ արդիւնքը 91/92 ին կը հասնէր դարձեալ 72 միլ. մարքի, հետն հաշուելով ներմուծեալ շաքարի 3,1 միլ. մարքի մաքսատուրքը (100 քիլօկրամին 36 մարք)։ Ընդարձակ առեւտրի մէջ, ի Գերմանիա, շաքարը կը վաճառուի իբրեւ անհարկի (հարկէ ազատ) հում շաքար, կամ իբրեւ զտեալ շաքար՝ սպառահարկով։

Աւստրիա-Հունգարիոյ մէջ արդէն 1888էն ի վեր ներմուծուած է սպառահարկը։ 100 քիլօկրամի համար 11 ֆիօրին. ասոր վրայ տէրութիւնն արտածութեան ժամանակ կը վճարէ 1,5—2,30 ֆիօրին ապահովագին, սակայն առ առաւելն 5 միլ. ֆիօրին շաքարի ամբողջ արհեստագործութեան համար։

Գաղղիա՝ Գերմանիոյ առաջն առնելու համար 1884ին ազատ ընտրութիւն թողուց իր հին հարկաձեւի եւ գերմանական նիւթ հարկի մէջ, արտածութեան խիստ բարձր ապահովագնով։ Տէրութիւնը 1889/90ին վճարեց մօտ 80 միլ. ֆրանքի ապահովագին։ Արհեստագործութիւնը անկից ի վեր խիստ զարգացաւ. 1881/82ին միջին արդիւնքով 16,1 մաս ճակնդեղէ կըստացուէր 1 մաս շաքար, 1889/90ին 1,8,7, այնպէս որ ֆրանսական ճակնդեղը ու պատրաստութիւնը գերմանականէն ու աւստրիականէն ետ չմնացին։

Բայլընպէրգ ԱՐՏՈՒՆԻ

ՏՕՔԹ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
Վկայեալ Ֆիլատէլֆիոյ եւ Նիւ Եորքի համալսարաններէն, երեք տարի հիւանդանոցաց մէջ ծառայած, յետ տասն եւ հինգ ամեայ փորձառութեան, իւր բնակութիւնը հաստատած է Բերա, Սագըզ Աղաճ փողոց թիւ 47 տունը, ուր կ'ընդունի հիւանդ ամեն օր ժամը 7—11. երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ իրեն դիմողները, իսկ շաբաթ օրերը ժամը 7 էն մինչեւ 9 ը կը գտնուի Պոլիս Բիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը։ Կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւնք, մանաւորապէս սրտի եւ կուրծքի եւ կը կատարէ ամեն կարգի վիրահատական գործողութիւնք։
457 50—78

ԱԶԴ
Յովակիմ Լէվէնթեան պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան եւ իւր բազմաթիւ բարեկամաց ու յաճախորդաց թէ, ամառնամուտի հետ, այսինքն յառաջիկայ Յունիս 1 էն սկսեալ, իւր Ալէմ տաղիի ծանօթ օթելն, նախորդ տարուան նման, փոխադրած է Գըրնալը Կըզըի ընդարձակ ու օդասուն տունն, որ ի նորոյ կահաւորեալ՝ ամեն հանգստութիւն կը խոստանայ անոնց, որք պիտի ուզեն ամրան եղանակն ի Գըրնալը անցընել։
Մաքուր ու փութաջան սպասարկութիւն, ընտիր ճաշ, պատուական օդ ու տեսարան. իսկ գները չափազանց դիւրամատչելի։ Մասնաւոր կարգադրութիւն ու դիւրութիւն ընտանեաց համար։
544 4—6

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Մայիս 29,10 Յունիս 1896

Անուանակն. եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանք Արժէթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100		1881	Քնս. Սէրիա A 1%	65	—
100			» » B	38	—
100			» » C	23	10
100			» » D գոցուած	22	39 1/2
400			բացուած	22	37
100			միջօրէ	22	35
100		1870	Ռումէլիթ. գոցուած	111	37
ֆր. 500			բացուած	111	37
			միջօրէ	111	25
Անվ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	—	—
22	11	1869	Քրէտի ժէն. Օթ.	7	30
10	5	1872	Օսմ. Օթ. տը Ծ. է Վ.	4	27
140	140	1878	Լաւրիոնի	56	—
500	300	1888	Անատոլուի (Բժթ. 5%	636	50
500	500		Երկաթուղիր (Պրթ.	315	—
20	8	1882	Թումպէկ (Բժթ. 5%	8	10
500	500		(Պրթ.	188	—
500	200	1883	Օսմ. Բէժի	15	35
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկալէօթ 5%	1	60
11	5 1/2	1893	Օսմ. Ա պահով. Ընկ.	4	85
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	383	—

ՍԹԻԼԱՆՑ (Քրիմ) ԵՒ ՎՐԱՑ	Օ. Ո.	Ղր.
8 օրուան համար 1000 հատի	6	—
1 ամսուան համար	8	—
1 օրուան համար	3	—
Թըրոր	—	—
Կանիկի (Հէվալէսիգ)	—	11
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	15
Փարիզ » Ֆր.	23	—
Վիէննա 8 օրուան Ֆիօր.	10	90
Պէրլին չէք Մարք.	18	45
ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	4	—
1 ամսուան համար »	8	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.ն	110	05
20 Ֆրանքնոց	87	19
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	10
Քրիմից	51	10
Ռուպլ Թղթադրամ	8	59
Մէճիտիյէ	108	22
Մանր արծաթ	104	—
Մէթալիք	97	30
Տալոն Ղալաթիոյ Սակարանի Րէբոռ	11	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 10 Յունիս		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	—	—
» » C »	21	75
D (Բացուած) »	—	—
(Գոցուած) »	21	25
Ռումելիի Երկաթուղի »	112	50
Բրիորիդէ »	457	—
Մաքսային Պարտաթուղթ »	490	—
Օսմանիյէ »	899	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	366	—
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	583	—
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	101	75
» » 4 1/2% »	104	75
» Իտալական »	89	25
Քրէտի Լիոնէ »	783	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	—	—
Քոնդուար տ'Էսքոնթ »	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	—	—
Եգիպտական Միացեալ »	517	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	175
ՎԻԷՆՆԱ 10 Յունիս		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիօրին	55	75
Օսմ. Ռէժի »	174	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	120	25
» Փարիզի »	—	
ԼՈՆՏՈՆ 10 Յունիս		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	50
» » B »	38	25
» » C »	21	50
D (Բացուած) »	—	—
(Գոցուած) »	20	87
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% Երաշխաւորեալ	—	—
» » 1894 3 1/2% Եգպ. Հրկ.ով	—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	13	25
Իզմիրի Երկաթուղի »	12	—
Միացեալ Եգիպտական »	102	50
Առանձնաշնորհեալ »	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	113	06
Թուրքիոյ Փոխառ. »	—	—
» » Նոր 6% »	98	75
Ռանթ Հելլենական 5% 1881 »	31	50
» » 5% 1884 »	31	50
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	325
ՊԷՐԼԻՆ 10 Յունիս		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	—	—
Ռումելիի Երկաթուղի »	109	80
Անատոլուի Երկաթ. 1/4 Պրթղթ. »	—	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	390
» Փարիզի » 3 ամիս	—	—
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	—	—

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.
Տօրօ շոգենաւը, Նաւապետ Մաքքըրմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 1ին եւ 15ին հոս կ'ապասուի։

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԻՆՍԵՆՍԱԼ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
(Հաստատեալ յամին 1852)
Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, հուքը, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Ամբերացիկ դեղերու, եւ նորահնար ա-ցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանըքի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշտ Զապուքճեանց դէմը). Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիստովեի փողոց ամէն օր։
Յ. Գ. Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ծեռնները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։
410

Տր. ՌԱՖԱՅԷԼ ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆ որ Անգլիայէ վերադարձած է, իր պաշտօնատեղին հաստատած է Բերա, Սիւմպիւլ փողոց 12 թիւ տան երկրորդ յարկը ճիշդ «Թիւնէլին» դիմացը, «Փասաժին» վրայ։
Հիւանդները կընդունի ամեն օր բացի կիրակէ, կէս օրէն երեք ժամ առաջ մինչեւ երկու ժամ ետքը։ Իսկ ուրբաթ օրերը՝ մինչեւ կէս օր. եւ կէս օրէն ետքը կը գտնուի Պօյաճը գիւղ, Ֆրատէքիլը պողը, իրենց տունը, Վասպուրէ իրեն դիմող հիւանդներն ընդունելու։
549 3-12

Կահուած տուն մը բաւական ընդարձակ եւ շատ հանգստաւէտ՝ վարձու է ի Ջէնկէլքէօյ։ Դիմել Պէօյիւք Միլլէթ խան, թիւ 11, Ղալաթիա։ 4—10

ՇԱՃԵԱՆ ԵՒ ԲԱՎՇԱՆԵԱՆ
ՄԵԾ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԻՒԹՈՑ
ՄԵՏԱՔՍ, ՔՈՒՏՕՆԷ, ՇԱՒԻԼ, ԲՈՒՐԴ ԵՒ ԱՅԼՆ.
ԱՕՎ
ԹԱՒԻՇԻ ԵՒ ԱԹԼԱՍԻ ՎՐԱՅ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ՆԻՒԹՈՑ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ
ՎԵՐՄԱԿՆԵՐ, ԲԱՐՁԵՐ, ՍՈՒՖՐԱԿՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԻ ԳԾԱԳՐԻՉ ՄԸ
ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՄԻՇՏ
ՍՏԱՄՊՕԼ. ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԻԶՄԻՐՕՂԼԻՆ ԴԷՄ.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՏՕՔԹՕՐ Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ
Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հինգշաբթի օրերն կատարած ձրի խորհրդակցութիւնները, յետայսորիկ տեղի պիտի ունենան ժամը 5էն մինչեւ 11 ըստ թրքաց։
535 10—39

ԱԶԴ
Փափկաճաշակ ծխողները ճշմարիտ JOB ծղխի սիկառի թուղթը դիւրաւ կ'որոշեն իր կեղծերէն, բայց միմիայն սիկառը ծխած ատեննին է որ կը նշմարեն խաբէութիւնը եւ ո՛չ թէ այն վայրկեանին ուր կեղծ պրակը իրենց կը տրուի իբրեւ ճշմարիտ եւ հարազատ JOB ծղխի թուղթ։
Որպէս զի ամէն շփոթութիւն եւ վարանում անկարելի ըլլայ, եւ մեր յաճախորդք չը խաբուին, պէտք է որ ուղղակի դիմեն ՄԵՐ ՃՇՄԱՐԻՏ JOB ԺՈՂԻ ԹՈՒՂԹԻՆ ՄԻԱԿ ՏԷՊՕՋԻԹԷՐ Ց. ԼՈՒԹՖԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ. Կալաթա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 17. եւ կամ այն ծխավաճառներուն կամ խանութներուն զորս ինքը կը յանձնարարէ։
482 55—150 ՊԱՐՏՈՒ ԺՈՊ

ԲԵՐԱՅԻ ԲԻԼԶԷՆ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԸ
ՄԷԹՐՕՓՕԼ ՊԱՆԴՈԿԻՆ ՏԱԿԸ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 256, 258 ԵՒ 260
Տնօրէնութիւնս կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան թէ, սոյն գարեջրատան մէջ կը գտնուին առաջին կարգի ըմպելիներ, լաւ տեսակ պաղ նախաճաշներ ու ճշմարիտ Բիլզէն գարեջուրը.
489 16—52 Լ. ՔՐԷՄԵՐ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ
Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
32. Պօյաճը փողոց, Օսմ. Պանքային դէմ. 32
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
ամենաարագութիւնք առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ՍԴՈՒԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոդ եւ Պոուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր ամեն Այլիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ՏՕՔԹԷՕՐ ՃԵԼԱԼԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կալաթա կամուրջին դէմը թիւ 7

ԿԱՐՃ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՄԷՋ
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՆՈՐ ՄԵԹՈՏՈՎ
Կուսուցուի Ֆրանսերէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն, Ռուսերէն լեզուները։ Մասնաւոր դասեր կանոնաւոր ծրագրի համեմատ։ Դիմել Մարտիրոս Շահնազարի գրասենեակները, ի Տէյիրմէն Խան, Ղալաթիա։

ԱՊԱՌԻԿ
Եւ կանխիկ պայմաններով վաճառուին ամեն տեսակ գրքերու։ Ամսականով ընթերցում գրքերու։ Զօպանեանի՝ Դուրեանը, Պարոնեանի, Գաբագաշեանի, Պալասանեանի երկասիրութիւնները։

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԵՐ (փուլ)
Ամեն տեսակ Եւրոպական ոչ շատ հազուադէպ եւ արեւելեան դրոշմներ կը գնուին։ Դպրոցական հաւաքողներու համար մասնաւոր պահարաններով ընտրուած դրոշմներ կը ծախուին շատ աժան։
512 4—30

ԲԱԶԷ
ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ
ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ
Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ էֆէնտի
Նէնի Զարբը, Թիւ 5, 6
Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ՛ պատրաստ եւ թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ չուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն եւ աղուլթիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ գիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական եւ Պելճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընտիր գործաւորութեամբ պատրաստել եւ անվրէպ գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատունն ալ։
Վերջին գին. Թիւը 2 ղրշ.
540 5—100

ԻԼԱՆ ՌԷՍՄԻ
Տէրսաատէթտէ Չիչէք Բազարընտա սաքին էճզա Թաճիրի Ճանիք Լութֆեան զիյմէթինտէ ալաճաղը օլանլար պու կիւնտէն իթիպարէն 21 կիւն արասընտա սէնէտաթընը Սէնտիք էֆէնտիլէրէ թէսլիմ իթմէլէրի վէ միւտտէթը մէզքիւրէ խիթամընտա 3 կիւն զարֆընտա եանի կէլէճէք հազիրանըն 11րնճի սալը, 12րնճի չարշանպէ վէ 13րնճիւ բէնճշէնպէ կիւնլէրի սաաթ 5 րատտէլէրինտէ Ժիւժ Գոմիսէր էֆէնտի հուզուրընտա կէլէրէք Սէնտիք էֆէնտիլէր միւվաճէհէսինտէ ալաճագլարընը իսպաթ վէ գայտ վէ թաստիք իթտիրմէլէրի վէ միւտտէթը մէզքիւրէտէ իսպաթը վիճուտ իտէմէյէն ալաճագլըլար հագգընտա գանունամէի Թիճարէթին 210ընճը մատտէսինէ թէվֆիգըն մուամէլէ իճրա գըլընաճաղը իլան օլունուր։
22 մայըս 312

ԻԼԱՆ ԲԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
Կիրիտ Փըրգայի ասքէրիէսինին 1 սէնէլիք իտարէսի իչիւն լիւզում կէօրիւնէն 3,800,000 գըյէյի տագիգին պէհէր գըյէսի 45 փարատա թալիպի ուհտէսինտէ օլուպ հազիրանըն 3իւնճիւ բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը վիրիլէճէկինտէն եէվմը մէզքիւրէ տէկին թէնզիլը ֆիյաթ իլէ թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 36 1—2

GEBRÜDER BOMONTI
ՊՈՄՈՆԴԻ ԵՂԲԱՐՑ
ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Ի ՖԷՐԻ ԳԻՒՂ
ԿԱՐՏԱԴՐԷ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ԶՈՒՏ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ ԸՍՏ ԲԱՎԱՐԻՈՅ ԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԱՍԻՏ ՍԱԼԻՍԻԼԻՔԻ
Գործարանն Եւրոպական վերջին դրութեամբ կազմաւորեալ է։

ՌՈՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ **20**ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթը	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՕԻԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փոխ. Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌՈՒԲՕԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 52

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն:

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար: 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սոտ ռագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն:

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1:

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԱՐԱՄՔԼԻ

Գուպուրլըզ իչին էթէք Փրանսըզ քեօսէլէսի գընէ 1000 պէհէր գըներսի 11 ղրշ., Թապան իչին մա էթէք Փրանսըզ քեօսէլէսի գընէ 1950 պէհէր գըներսի 17 ղրշ. 10 փարա, Խուզլուք Փրանսըզ վիտէլասը գընէ 650 պէհէր գըներսի 37 ղրշ. 20 փարա, Փրանսըզ եարմասը գընէ 60 սիւարի իչին 1900 բինատէ իչին գօնչըլըզ պէհէր գըներսի 19 20 փարա, Ռուսիա մալը Թէլաթին գօնչ չիֆթ 400 պէհէր չիֆթի 44 ղրշ., Եւման մէչինի ատէտ 300 պէհէր ատէտի 8 ղրշ. 10 փարա.

Էյլիւլ անպարընտա միւթէչէքքիլ ինձէ քէսիմխանէ իչին լիւզիւմը օլուպ մէվգի միւնագասայա գօնուլան պալատէ մուհարհէր 6 գալէմ քեօսէլէ վէ սայիրէ Փիյաթը մուրագգամլարը իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ հազիրանը բուժմինի 1ինձի ճումաա իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա Թալիպ օլանլարըն մազամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր:

Նօ. 33 3—3

Նիզամիէ էրզաք անպարը իչին մուգթազի օլուպ միւնագասայա վազ օլունան 100,000 գըյէտէն 150,000 գըյէյէ գատար չէքէրին պէհէր գըյէսի 78 փարատա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մա՛ը հալը բուժմինին 29ընճը չարշանպին կիւնիւ գարարը վիրիլէրէք իրթէսի բէնչչէնպին կիւնիւ տախի 100տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճագընտան մէզքիւր էլ մըզգաար չէքէրի իթայա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:

Նօ. 34 3—3

Եանեա վէ մէվգըի պիրինճի Եանեա, Մէչվէ վէ Գօնիչանըն 69, Բրէվէզէնին Լոռոսըն 62 փարատա մահալը Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իհալէսի իճրա օլունմագ իւզրէ պուլունարըընտան Թէնզ՛ըլը Փիյաթ իլէ իթայա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:

Նօ. 35 3—3

VIN BRAVAIS

ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻ

Կազդուրիչ, Սննդարար և Զօրացուցիչ,

Գօլա, Գօգա, Կուաբանա և Գոքաօէ բաղադրեալ.

Զղային հիւանդութեանց, Տկարութեան, Արեան պակասութեան, Ֆիզիքական և Մտաւորական յոգնութեան մանաւանդ Ապաքինութեան ժամանակ խիստ օգտակար է:

Այս գինւոյ արժէքն ու յարգն գիտնալու համար Ձեր բժշկին դիմեցէք:

Կը գտնուի ի Պոլիս Վ. Գասապեանի դեղավաճառատունը և ամեն դեղարան:

Les Seules purgeant sans Coliques

PILULES SAVONNEUSES BOISSY

LAXATIVES PURGATIVES RAFRAICHISSANTES

La Boîte de 40 Pilules : 2 fr. franco.
Phie BOISSY, 2, Place Vendôme, PARIS

ԴՈՒԱՍԻԻ ԱՅԼԱՅԻՆ ՀԵՂՈՒՆԴԸ

միակ լուծողականներն առանց ցաւի են բոլոր գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, առհաս անուժութեան եւայլն.

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Քանցիւկի քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, 249 370

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլէ, Պօրտօյէ, Մէլէկէրանէ
և Սէն Ծովէ ճիճէ ճանող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյալը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէբա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբընի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎիԹՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

380

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐՔԵՐ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Փարիզ, Վրէրի փողոց, Թիւ 40
Կ. Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ փողոց նախկին օթէլ տ'Անկլըթէռի տեղը նոր շինուած շէնքն Թիւ 463

ՍՆՆԴԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ
Օլիւի Պիսքիւի
Հոլնդի բալձէր պիւսքիւի
Կարագ եւ շոքոլա
Ամեն տեսակ երշիկ
Ձիթական Թէյ
Տուփերու մէջ պահուած բանջարեղէն
Աղած ձուկեր «սարտէլա»
Շաքարացեալ մրգեղէնք
Էն պատուական գարեջուրը
Շաքարով շինուած պտուղներ
Ամեն տեսակ պանիր
Զանազան Նպարեղէն
Ամեն տեսակ ուտելիք
Ֆրանսական գինիներ
Լիոնի քասղաններ
—o—
ԱՌՏՆԻՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ
Սեղանի սպասք
Խոհանակի ամբողջ գործիքներ
Փայտէ ու մետաղէ պնակ ու ափսէ
Խոհանոցի կազմածք
Մետաղէ զաւաթ եւ Թէյանօթք
Պաքարա բիւրեղէ ամեն տեսակ պիտոյք
Տեսակ տեսակ անուշ հոտեր
Զանազան կահեր
Մարմնամարզի գործիքներ
Վրանի եւ պարտէզի պիտոյք
Լուացքի զանազան աճառներ
Հեծելանիւներ եւ այլն

Թէ մեծաքանակ եւ թէ փոքրաքանակ գնուած ապրանքները ամենայն դիւրութեամբ ու առանց վնասուելու կը փոխադրուին մինչեւ փափագուած տեղը: 638 7—24

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու Թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափ ի

La VELOUTINE պատրաստուած ՊԻՍՄՈՒԹՈՎ ձեռամբ

CHles FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

دار الصنائع عثمانيه

ՏԱՐ ԻՒՍ ՍԷՆԱԱՒ ՕՍՄԱՆԻԷ

Բէյէօղլու վէ Տօղրամա ֆապրիգասը վէ տէբօսըլարը Աթմէյտանընտա տօղրամա էսքի էվգաֆ ճիհէթ էվգաֆ

Մաքրուհճըլարտա Քիւչիւք Ապտուլ էֆէնտի խանընտա Նօ. 1:	Անգարա գապուսընտա Քէրէստէճիլէրտէ Նօ. 13

Խանէ ինշաասը իչին լազըմ օլաճագ հէր նէվ քէրէսթէ վէ տօղրամա վէ սաիրէ եանի կալացտան վէ եախօտ փապրիգա մալինտէն կէչմէ տէօշէմէլիքլէր վէ բէնտէլէնմիշ լամպալը չիյտէնէ գարլամալար. հէր նէվ բասա վէ զօլթուգ սիլմէլէր վէ գապու քէրվազլարը, վէ էպնիեէնին իչ վէ տիշ Թարաֆընա լազըմ օլան սիլմէլէր վէ յմալար, տանթէլալար, տօղրամալար վէ ղայրիհիմ. մէզքիւր ֆապրիգատա պուլունար մաքինալարը իլէ մունթազամ վէ նէվուսու տէստգեահլարտա իմալ օլունուպ, նէֆասէթ վէ զէրաֆէթը ֆէվգ Լատէսի իլէ պէրապէր, բէգապէթ գապուլ էթմէզ տէրէճէտէ էհվէն ֆիաթլա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր, միւֆրէտաթը պալիատա կէօսթէրիլէն քէրէսթէ վէ տօղրամալարըն իշլէնմիշլէրի սաիր մահալտէ ֆիրուխթ օլունան խամ քէրէսթէ ֆիաթընտան տահա էհվէն սուրէթտէ սաթըլմագտա տըր:

Մէզքիւր ֆապրիգատա դաեէթ ճէսիմ պիր քէրէսթէ տէբօզիթօսու տախի պուլունտուղունտան, էվ եապտըրմագ արզու իտէնլէրին պէհէմէհալ պիր տէֆա մէզքիւր ֆապրիգայը զիեարէթ էթմէլէրի բ'ինտիլէրինէ եիւզտէնեիւզ նըսպէթինտէ ֆայտէլէրի օլաճաղը պէտէհի տիր:

Մէզքիւր ֆապրիգա կէօսթէրիլէն բլան վէ նիւմունէ իւզրէ էվ ինշաաթը տախի Թէահհիւտ էտիւպ, մալ սահիպինէ ասլա զիեան կէօսթէրմէզ:

Գունլարտան մատէ հէր նէվ էյպիսէ վէ Թահթա վէ պօեա ֆըրչալարը իլէ չամաշըր մանտալլարը տախի իմալ վէ ֆիրուխթ օլունուր. 514 8—52

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 27/8 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գշ. 28/9 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէօնի ճամբով
Դշ. 29/10 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին:
Դշ. 29/10 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Եշ. 30/11 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի:
Ուր. 31/12 Աղեքսանդրիոյ Սոորհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին:

ԱԶԴ.— Մայիս 28 9, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող զլուխըը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զացող շոգենաւին 263

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուր ամէն երկու շաբաթ կը մեկնին Լիվըրբուլ և Աւրոպայէն դէպ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Պոթնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ալլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12930
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 335

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի գումար	» 10,028,000
Տարեկան հասոյթ	» 23,250,000

Ընկերութիւնքս **ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ** կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անմիլատոս խան. 12, 13, 1

Շէնքի փոփոխութեան պատճառաւ, ԷՔՍԲՈՐԴ ՎԵՐՊԱՆՏի մասնաճիւղը ի Ղալաթիա, Թիճարէթ խան, Բէրչէմպէ Բազար, կը ծանուցանէ թէ գիներու մեծ զեղչ մը պիտի ընէ շարժիչներուն, ցորեն լուալու մեքենաներուն, ձուլածոյ գլանիկաւոր աղօրիքի, ալիւրի մաղարանի, մաքրիչ-օգաձծիչի, ճախարակներու, դաշնակներու, գրամարկղներու և այլնի վրայ, որք կը գտնուին յիշեալ ընկերութեան Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին Ցուցադրութեան մէջ:

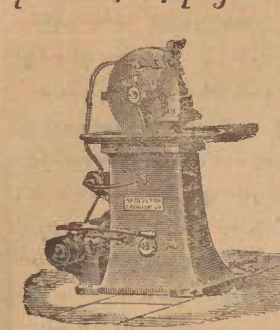

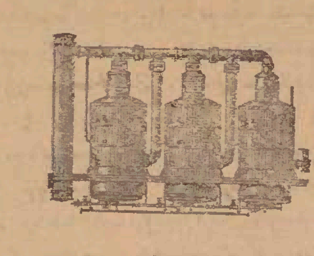

ԷՔՍԲՕՌ ՎԷՌՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէր Էմպէ Բազար եւ Մէնքեմէ փողոց, Թիճարէթ խան [նախկին կեդրոնատեղի Րէժիի]

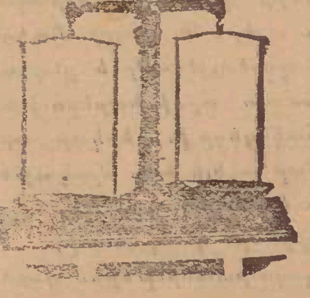

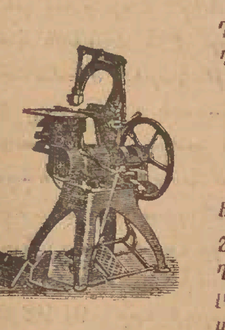

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լաքիւզով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի եթէ յաճախորդն ուզէ: Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 քիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 45էն 20 փարափ: Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, քերան բացող մեքենաներ, երկաթաթիթեղէ եւ Թանձրաքարտէ Թիթեղահատներ, Թիթեղագործութեան, դարբնութեան, կազմարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, հերկագործական մեքենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ զերանիկներ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարդոն, խոհանոցի անօթք, կազի լամբարներ, ճեմիշի կազմածք, պիսիքլէդ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

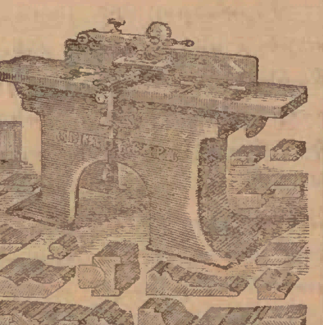

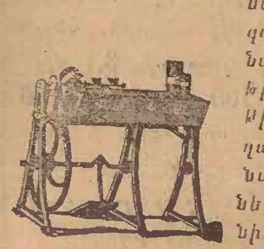

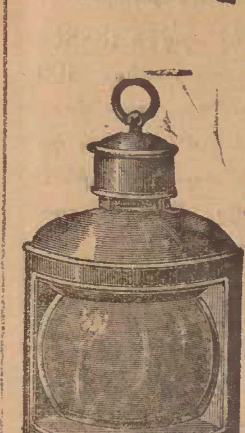

Մասնաճիւղ
ԱԹԷՆՔ, Սոֆոկլէս փողոց, 11 [նախկին Պորսա Աթէնքի]

Կեդրոններ
ԵԼԱՆԿ, Թոփհանէ Թաղ, ՊԻՐԷՕՆ, Բլիւսոն փող.

Գործակալութիւնք

ՍԵԼԱՆԻԿ ԻԶՄԻՐ	ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ	ՊԷՅՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ	ՔԱՒՖԱ ԵԱՖԱ

Քորֆու, Զանդա, Բադրաս, Քալամադա, Շիրա, Վօլօ, Ալեքսանտրիա, Գահիրէ: 360

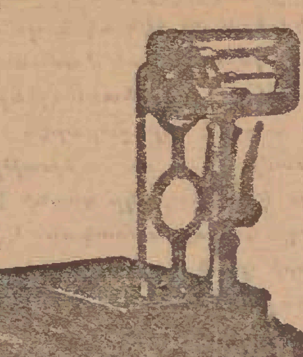

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԹԻ ՕՂԸՍՐԸԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԼԵԱՐԴԻ ԻՒՂ
Իփոֆոսֆիթ կրի և սոտայի
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք:

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորուի ձկան լեարդի իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով,
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

Ապահովգր. ընկերութիւն ԹՐԻԷՍԴԷ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1831ԻՆ
ՀՐԴԵՀ, ԿԵԱՆՔ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ընդհ. գործակալ, ԱԼՊԷՐ ՄԻԶՐԱՀԻ
Ղալաթիա, Քամանտօ խան Թիւ 2
548 3—150

ՆՈՐՈՒԷՆՑՈՒՑ

ՄԵՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուդարձին հանդիպելով ի Հավր):

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ ապրիլ 18էն, դէպ ի Պիրէօն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, ապրիլ 25էն սկսեալ, դէպ ի Քաթաքօլօ, (փոփոխակի Քալամադա) Շիրա, Սէլանիկ, Քավալա, (փոփոխակի Տէտէ-Աղաճ), Տարտանէլ, Կ. Պոլիս:

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն հինգշաբթի, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոփոխակի Քավալա) Սէլանիկէն, Շիրաէն, Քալամադաէն փոփոխակի Քաթաքօլօ) ապրիլ 24էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէօնէն, ապրիլ 30էն սկսեալ:

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 23էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէօն հանդիպելով:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Ապրիլ 30էն սկսեալ, հինգշաբթի ամեն տասնըհինգ օրը Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր, Հռոդոս (փոփոխակի Սամոս) Պէյրութ (ուր պիտի հանդիպի Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, Մարսիլիա գացող սուրհանդակին) Լարնաքա, Սուրիական եզերք, նորէն Պէյրութ, Բօր-Սայիտ, Աղեքսանտրիա, Մարսիլիա:

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով: Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 19էն սկսեալ:

ԱՆԱՏՕԼԻ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով: Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամը 4ին, դէպ ի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում ապրիլ 27էն սկսեալ: 425

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ և ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պաքուպ մէջէ կանոնաւորապէս ճանող

Առաջնէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի յունիս 16ին (Ը. Ե.):

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան

Նաւուղիէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 10

33

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ